

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

Biztosítási intézkedés, mint különleges végrehajtási eljárás

Szerző:

dr. Stifter-Dobos Szilvia

2025. február 16.

„Amikor elmegyek valamely országba, nem azt vizsgálom, vajon jók-e ott a törvények, hanem azt, hogy végrehajtják-e a meglévőket, mert jó törvények mindenütt akadnak”

Montesquieu, Törvények szelleme, 1748

I. Végrehajtás célja és jelentősége a jogrendszerben

A biztosítási intézkedés, mint különleges végrehajtási eljárás fontosságát már az első magyar végrehajtási eljárásról rendelkező jogszabályok is felismerték, illetve a jogintézmény a jelenlegi társadalomban egyre nagyobb jelentőséggel bír, figyelembe véve az emberek jogkövető magatartásának csökkenését.

A végrehajtási eljárás létjogosultságát fogalmazta meg a fenti idézettel Montesquieu, mivel törvényeknek és határozatoknak csak annyiban van erejük, amennyire azok az esetleges önkéntes teljesítés elmaradását követően kikényszeríthetőek, s ekként az ítéletek és határozatok elérik a rendeltetésük célját.

A végrehajtási eljárás - a bírósági eljárás záróköveként - lehetőséget biztosít arra, hogy állami kényszerrel kikényszeríthetővé váljon a jogerős határozatban foglalt kötelezettség, melynek az adós önként nem tesz eleget. Mindemellett némely kivételes helyzet alapján a törvény nem követeli meg, hogy a bíróságok vagy hatóságok által meghozott határozatok végrehajthatóságának minden feltétele fennálljon, az állami kényszer mégis megvalósítható.

Ilyen esetben kerül előtérbe a biztosítási intézkedés elrendelése, mint általános rendelkezésektől és feltételektől eltérő különleges végrehajtási eljárás.

De miért is van szükség az általánostól eltérő jogvédelemre? Milyen társadalmi jelenség hívta életre a jogintézmény szükségességét? Miért, és milyen feltételekkel juttatható érvényre egy olyan igény

állami kényszer útján, melyről jogerős határozat nem rendelkezik, avagy a végrehajthatóság egyéb feltétele nem áll fenn? Milyen mértékben és milyen vagyontárgyak tekintetében korlátozható az adós tulajdonjoga az érvényesített igény jogcímétől függően egy olyan jogvita esetén, melyben a bíróság még nem hozott határozatot, vagy nem végrehajtható határozat rendelkezik marasztalásról? Mi a jogkövetkezménye annak, ha a bíróság a biztosítási intézkedést elrendeli, de a per befejeztével megállapításra kerül, hogy adósnak kötelezettsége nem áll fenn, mégis a tulajdonjogával való rendelkezési joga esetleg éveken keresztül korlátozott volt?

Ezen speciális jogintézmény vonatkozásában számos olyan kérdés fogalmazódik meg, melyet a jogszabályi rendelkezés mellett a bírói gyakorlat válaszol meg az egységes és kiszámítható jogalkalmazás érdekében.

II. Biztosítási intézkedés történeti visszatekintése

A biztosítási intézkedésről már a polgári törvénykezési rendtartás tárgyában kelt 1868. évi LIV. törvénycikk is rendelkezett, mikor még a végrehajtási eljárás a polgári perrel együtt került szabályozásra. Már ekkor két elkülönült jogintézmény kelt életre, zárlat és biztosítás elnevezés alatt.

„Zárlatnak mind a per megindítása előtt, mind a per folyama alatt van helye, ha valamely tulajdoni, használati vagy birtokjog vitássá vált, és a felmutatott bizonyítékokból alaposan vélelmezhető, hogy a panaszlottnak tetteleges birtoka nem jogos alapon nyugszik, a kérelmezőnek ellenben ahoz jogos igénye van; s egyszersmind kimutattatik, hogy zárlat alkalmazása nélkül a tárgy értéke veszélyeztetnék, avagy a kérelmező jogai egészben vagy részben meghiúsíthatnának. Biztosításnak van helye a per megindítása előtt és annak folyama alatt, oly lejárt követelésre nézve, melynek valódisága teljes hitelt érdemlő okirat által támogatatik: ha veszélyeztetésének valószínűsége forog fenn. Ítélethozatal után pedig azon esetben is helye van a biztosításnak, midőn a feltétlenül marasztaló ítélet ellen a marasztalt fél törvényes idő alatt felebbvitellel élt.”¹

¹ 1868. évi LIV. törvénycikk a polgári törvénykezési rendtartás tárgyában 324. §, 328. §, www.1000ev.hu

Ezt követően a 1881. évi LX. törvénycikk a végrehajtási eljárásról már a polgári peres eljárás rendelkezésétől különválasztva önálló jogszabályban határozta meg a végrehajtás szabályait, melyben biztosítási intézkedés két fajtáját különböztette meg, a biztosítási végrehajtást és a zárlatot.

Az 1955. évi 21. számú törvényerejű rendelet a bírósági végrehajtásról már a mai elnevezésekkel azonosan pénzkövetelés biztosítását és zárlatot nevesített.

A ma hatályos jogszabályt az 1979. évi 18. törvényerejű rendelet a bírósági végrehajtásról előzte meg, mely ekként rendelkezett:

„Ha a felperes valószínűsítette, hogy másként a követelés későbbi kielégítése veszélyben van, a bíróság elrendeli a biztosítási intézkedéseket: a pénzkövetelés biztosítását, illetőleg a meghatározott dolog zárlatát

- a) a jogerős marasztaló bírósági határozat alapján a teljesítési határidő letelte előtt,
- b) az olyan bírósági határozat alapján, amelyet megfellebbeztek, vagy amelyre nézve a fellebbezési határidő még nem járt le,
- c) a kereseti kérelem alapján, ha a követelés létrejöttét, mennyiségét és lejártát közokirattal vagy teljes bizonyító erejű magánokirattal bizonyították,
- d) a házassági vagyoni jogi perben a keresetlevélben vagy később előterjesztett kérelem alapján.”²

A rendelkezést a ma hatályos 1994. évi LIII. számú törvény a bírósági végrehajtásról (a továbbiakban: Vht.) csupán kiegészítette a társadalmi igények alapján, a szabályozás fenti alapjai ma is megtalálhatóak.

² 1979. évi 18. törvényerejű rendelet a bírósági végrehajtásról 108. §, uj.jogtar.hu

III. A biztosítási intézkedés hatályos szabályozása a Vht. rendszerének tükrében

A jelenleg hatályos Vht. a biztosítási intézkedésről a jogszabály harmadik részében a különleges végrehajtási eljárások között rendelkezik a meghatározott cselekmény végrehajtása, a zálogtárgy egyszerűsített végrehajtási értékesítése, a külföldi határozat végrehajtása, az állam által törvényes öröklés útján megszerzett vagyontárgy értékesítése és a központi hatósági megkeresés végrehajtása a tartásra kötelezett adatainak beszerzése érdekében jogintézmények között.

A hasonlóság ezen eljárások között - mint ahogy azt a rendszerben feltüntetett cím is megjelöli - az általános végrehajtási eljárástól való eltérésük.

1. A biztosítási intézkedés elrendelésének feltételei

A Vht. 13. § (1) bekezdése szerint végrehajtható okirat kiállítható, ha van marasztalást tartalmazó határozat mely jogerős vagy előzetesen végrehajtható, és a teljesítési határidő eltelt. Tekintettel arra, hogy ezek konjunktív feltételek, így bármelyik hiánya megakadályozza a kielégítési végrehajtás elrendelését.

A biztosítási intézkedés, mint különleges végrehajtási eljárás a kielégítési végrehajtás szabályaitól mind elrendelésében, mint fogantatásában eltér, hiszen a Vht. 13. § (1) bekezdés szerinti általános feltételeinek nem kell fennállnia ahhoz, hogy a bíróság végzéssel elrendelje a pénzkövetelés biztosítását, avagy meghatározott dolog zárlatát, ellenben a végrehajtást kérőnek valószínűsítenie kell azt, hogy a követelésének későbbi kielégítése kétséges. A biztosítási intézkedés célja a követelés későbbi kielégítésének biztosítása akként, hogy megakadályozza a kötelezett fedezetelvonását.

A biztosítási intézkedés elrendelésének általános feltételeit a Vht. 185. §-a határozza meg, míg a különleges feltételeit a 186-189. § rendelkezései szabályozzák.

A Vht. 185. § a) és b) pontja alapján, ha a követelés teljesítése érdekében a 13. § alapján végrehajtható okiratot még nem lehet kiállítani, a végrehajtást kérő azonban valószínűsítette, hogy a követelés későbbi kielégítése veszélyben van, a végrehajtást kérő kérelmére a bíróság biztosítási intézkedésként elrendeli a pénzkövetelés biztosítását, illetőleg a meghatározott dolog zárlatát.

Az általános feltételek értelmében a végrehajtható okirat még nem állítható ki, ellenben a követelés későbbi kielégítésének veszélyét a jogosult valószínűsíti.

Tekintettel arra, hogy a jogszabály nem részletezi, hogy milyen esetben tekinthető a jogosult követelésének kielégítése veszélyeztetettnek, illetve a veszélyének fennállása milyen módon valószínűsíthető, így azt a bírói gyakorlatnak szükséges pontosítania.

E körben több eseti döntést is kelt, így többek között a BH 2001.486 jogesetben megállapításra került, hogy a követelés kielégítését veszélyeztetheti, ha a kötelezett több egyéb kötelezettség tekintetében készfizető kezesként felel, és így valószínűsíthető, hogy a jogerős határozat meghozatalakor már nem marad vagyon, melyből térülés lenne várható.

A BH 2001.331 eseti döntés alapján igazolt a követelés kielégítésének veszélyeztetettsége, amennyiben az alperes a tulajdonában álló ingatlant a kötelezettségei teljesítése céljából értékesíti, és ennek okán tevékenységét a továbbiakban bérelt ingatlanban folytatja.

Kizárólag annak a ténye ellenben, hogy adós esetlegesen eladhatja az ingatlan tulajdonát egyéb kötelezettségek fennállása nélkül nem alapozza meg a biztosítási intézkedés elrendelését, mivel annak vételárából esetlegesen a jogosult követelése kielégíthető, vagyis többlet elemként fenn kell állnia, hogy az ingatlant egyéb követelések teljesítése okán értékesíti.

Szintén alapos a biztosítási intézkedés iránti kérelem a BH 2001.23 számú döntés alapján abban az esetben, ha a kötelezett tulajdonát képező ingatlant magas összegű egyéb követelések okán végrehajtási jogok terhelik.

A BH 2001.238 számú döntés értelmében amennyiben a befektetési szolgáltató tevékenysége felfüggesztésre, a számlája feletti rendelkezési joga megtiltásra kerül, és részére felügyeleti biztost rendel ki a felügyeleti hatóság arra tekintettel, hogy az ügyfélkövetelések kielégítésére nem képes, abban az esetben fennáll a biztosítási intézkedés elrendelésének feltétele.

A más perekre való általános hivatkozás ellenben nem elegendő annak valószínűsítésére, hogy a jogosult követelésének kielégítése veszélyeztetett, mivel azt konkrét körülményekkel kell alátámasztani, valószínűsíteni, ezt rögzítette a BH 2001.24 számú eseti döntés.

„A kielégítés veszélyeztetettségén az adós személyi jövedelmi viszonyaiban rejlő összes körülmény változása által okozott olyan állapotot, helyzetet értünk, amely a követelés későbbi kielégítését bizonytalanná teszi.”³

A BDT 2000.260 eseti döntés értelmében nem elegendő a biztosítási intézkedés elrendeléséhez a követelés összegének magas mértéke, valószínűsíteni kell a veszélyeztetettségre utaló körülményt, ami lehet az adós rohamos, jelentős vagyonvesztesége, adós ellen elrendelt csődeljárás, felszámolási eljárás.

Ezzel összhangban a BDT 2012.2833 eseti döntés kihangsúlyozza, hogy a követelés kielégítésének veszélyeztetettsége körében az adósnak nem egy vagyontárgya értékesíthetőségét kell vizsgálni, hanem az érvényesített követeléshez képest a teljes anyagi helyzetét.

Természetesen a jövőben bekövetkező veszélyeztetettséget bizonyítani nem lehetséges, így azt a jogosultnak valószínűsítenie kell, vagyis a biztosítási intézkedést elrendelő számára hihetővé kell tennie. A kérelmezőnek a követelés kielégítése objektív veszélyeztetettséget kell valószínűsítene, a jogosult szubjektív megítélése nem vehető figyelembe.⁴

A követelés későbbi kielégítésének veszélyeztetettségét igazolhatja, ha az alperes a vagyontárgyait sorban értékesíti, elajándékozza, avagy, ha az alperes gazdasági társaság, és ellene csődeljárás kerül elrendelésre, továbbá, ha költségkedvezményért folyamodik vagyontalanságra hivatkozva. Ekkor alappal feltételezhető, hogy a végrehajtás általános feltételeinek megvalósulását követően a követelés kielégítése egyáltalán nem, vagy csak részben, illetve aránytalan nehézségek árán történne meg.⁵

³ A bírósági végrehajtás magyarázata, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest, 2009, 794. o.

⁴ 873/2003. számú gazdasági elvi határozat

⁵ Kiss Nikolett - Osztovits András - Pomeisl András - Villám Krisztián/Dr. Osztovits András (szerk.): A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény nagykommentárja, Budapest, Opten Informatikai Kft., 2015, 692. o.

Fentiek értelmében a későbbi kielégítés veszélyét az egyedi objektív körülmények mérlegelésével állapítja meg a bíróság, a jogszabály e körben konkrét rendelkezést nem tartalmaz. Bár a valószínűsítés nem éri el a bizonyítás mértékét, mégis ahhoz, hogy a bíróság alapos mérlegessé követően a biztosítási intézkedést elrendelje, szükséges olyan okirati bizonyítékok becsatolása, mely alapján megállapítható az adós folyamatos vagyonszökkenése, illetve az esetleges fedezet elvonására való törekvés.

A biztosítási intézkedés különös feltételei alapján három csoport különböztethető meg aszerint, hogy a jogosult igényérvényesítése milyen szakaszban van. Első esetben már a peres eljárás lefolytatására került és a bíróság határozatot hozott, második esetben még csak a kereseti kérelem alapján kéri a végrehajtást kérő a biztosítási intézkedést, míg harmadik esetkörben pert a végrehajtást kérő a biztosítási intézkedés kötelezettje ellen nem kezdeményezett, ellenben végrehajtási eljárás van az egyenes adós, mint gazdasági társasággal szemben. A biztosítási intézkedés az első esetben kérelmezhető a legtágabb körben, figyelemmel arra, hogy a bíróság már rendelkezett marasztalásról, illetve a legtöbb peradat áll rendelkezésére, melyre hivatkozhat a végrehajtást kérő a nemperes eljárás keretében, míg a második és harmadik esetben csak szűkebb azon jogviták köre, melyben a biztosítási intézkedés jogintézményével élhet a fél.

Mindezekon felül a jogszabály rendelkezik arról is, ha nem belföldi bíróság előtt van peres eljárás, hanem külföldi bíróság, vagy választottbíróság előtt.

Általános szabályozás szerint a bíróság a felek által perbe vitt adatok alapján mérlegelés alapján bírálja el a biztosítási intézkedés iránti kérelmet, de a törvény rendelkezik olyan esetről is, mikor a biztosítási intézkedést meghatározott feltételek fennállása esetén a bíróság mérlegelés nélkül elrendeli.

Az első esetben a biztosítási intézkedés elrendelhető, ha a követelés tárgyában már határozatot hozott a bíróság, de az még nem jogerős, avagy előzetesen végrehajtható, vagy a határozat jogerős, de a teljesítési határidő még nem telt le.⁶ A bíróság elrendeli a biztosítási intézkedést, ha ezen

⁶ Vht. 186. § (1) bekezdés a) és b) pont

feltételek fennállnak, és a végrehajtást kérő valószínűsítette, hogy a követelésének későbbi kielégítése veszélyeztetett.

Biztosítási intézkedés rendelhető el, amennyiben a követelés olyan bírósági határozaton alapul, amelyet a 44/2001/EK tanácsi rendelet, a 4/2009/EK tanácsi rendelet, az 1215/2012/EU rendelet vagy a 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet alapján Magyarországon el kell ismerni.⁷

A Tanács 2008. december 18-i 4/2009/EK rendelete a tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről 14. cikke értelmében valamely tagállam joga alapján rendelkezésre álló ideiglenes és biztosítási intézkedések a tagállam bíróságainál kérelmezhetők, még akkor is, ha e rendelet alapján az ügy érdemi elbírálására más tagállam bírósága rendelkezik joghatósággal. A 17. cikk (1) bekezdése szerint a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá tartozó tagállamokban meghozott határozatokat a többi tagállamban külön eljárás alkalmazásának szükségessége és az elismerés megtámadásának lehetősége nélkül el kell ismerni.

A 23. cikk alapján a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá nem tartozó tagállamokban hozott határozatokat a többi tagállamban külön eljárás alkalmazásának szükségessége nélkül el kell ismerni, ellenben a 17. cikkben foglaltaktól eltérően meghatározott esetekben az elismerést meg kell tagadni, így például, ha az elismerés ellentétes a tagállam közrendjével, avagy - melynek nagyobb a gyakorlati jelentősége - ha az eljárást megindító iratot vagy azzal egyenértékű iratot nem kézbesítették az alperes részére megfelelő időben ahhoz, hogy védelméről gondoskodhasson, kivéve ha az alperes elmulasztotta a határozatot megtámadó eljárás kezdeményezését, annak ellenére, hogy lehetősége lett volna rá.⁸

A Tanács 2000. december 22-i 44/2001/EK rendeletét a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról 2013. január 9. napján hatályon kívül helyezte Az Európai Parlament és a Tanács 2012. december 12-i 1215/2012/EU

⁷ Vht. 186. § (3) bekezdés

⁸ A TANÁCS 2008. december 18-i 4/2009/EK RENDELETE a tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről * 24. cikk

rendelete a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról.

A rendelet 44. cikk (1) bekezdésének a) pontja értelmében a határozat végrehajtásának megtagadása iránti kérelem esetén, annak a személynek a kérelmére, akivel szemben a végrehajtást kérik, a címzett tagállam bírósága a végrehajtási eljárást biztosítási intézkedésekre korlátozhatja.

A rendeletek alapján elrendelt biztosítási intézkedés végrehajtására a címzett tagállam jogszabályi rendelkezései alkalmazandóak.

Az Európai Parlament és a Tanács 2012. július 4-i 650/2012/EU rendelete az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről értelmében azoknak a tagállamnak a bíróságai rendelkeznek joghatósággal az öröklés egészében történő határozathozatalra, amelynek a területén az örökhagyó szokásos tartózkodási helye elhalálozásának időpontjában volt. Ezzel szemben valamely tagállam joga alapján kérelmezhető biztosítási intézkedés a tagállam bíróságainál, még akkor is, ha a rendelet alapján az ügy érdemi elbírálására más tagállam bíróságai rendelkeznek joghatósággal. A rendelet értelmében, valamely tagállamban hozott határozatot a többi tagállamban külön eljárás nélkül elismerik, illetve ha a határozatot a másik tagállamban el kell ismerni, biztosítási intézkedés a végrehajtás szerinti tagállamban végrehajthatóvá nyilvánítás nélkül elrendelhető.⁹ Amennyiben a kötelezettnek nincs megtagadási joga és a határozatot végrehajthatóvá nyilvánították, a biztosítási intézkedés elrendelhető, amennyiben a rendelet értelmében a kötelezett megtagadási joggal rendelkezik a 40. cikkben foglalt feltételek alapján, kizárólag biztosítási intézkedés elrendelhető a végrehajthatóvá nyilvánítás elleni jogorvoslat elbírálásáig.¹⁰

⁹ AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2012. július 4-i 650/2012/EU RENDELETE 4. cikk, 19. cikk, 54. cikk az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről 4. cikk, 19. cikk, 39. cikk

¹⁰ 650/2012/EU RENDELETE 54. cikk az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről

A bíróság nem elrendelheti, hanem mérlegelés nélkül elrendeli a biztosítási intézkedést, amennyiben a tervezési, építési, kivitelezési szerződésből eredő díjkövetelés tekintetében 400 millió forintot meg nem haladó pénzbeli marasztalást tartalmazó ítélet a Teljesítésigazolási Szakértői Szerv szakvéleményében meghatározott összeget tartalmazza.¹¹

A Teljesítésigazolási Szakértői Szerv létrehozásának célja a bírósági eljárások meggyorsítása, avagy esetlegesen a bíróságok tehermentesítése azáltal, hogy a felek a szakvélemény alapján vagy peren kívül egyezsége jutnak, vagy a bírósági szakaszban bizonyítékként való felhasználása révén a bizonyítási eljárás rövidebbé válik.

A Teljesítésigazolási Szakértői Szerv a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő független szervezet.¹²

Az építmények tervezésével és kivitelezésével kapcsolatos egyes viták rendezésében közreműködő szervezetről, és egyes törvényeknek az építésügyi lánctartozások megakadályozásával, valamint a késedelmes fizetésekkel összefüggő módosításáról szóló 2013. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban Tszszt.) 1. § (1) bekezdése értelmében a Teljesítésigazolási Szakértői Szerv az építészeti-műszaki tervezési, kivitelezési szerződés építőipari teljesítéséből eredő, e törvényben meghatározott kérdésekben a megrendelő, a tervező, a kivitelező vagy az alvállalkozó megbízására szakértői véleményt ad, ha a teljesítésigazolás kiadása nem történt meg, a kiadása vitás, vagy a teljesítésigazolás kiadásra került, de a kifizetés nem történt meg.

A Tszszt. 6. § (1) bekezdésének rendelkezése szerint a Teljesítésigazolási Szakértői Szerv a szerződés teljesítését vizsgálja, szakvéleményt vagy kivonatot ad ki, amely alapján megállapítható, hogy a szerződés teljesítése megtörtént-e, vagy nem a szerződésnek megfelelő módon történt meg, és a teljesítésért járó ellenérték megfizetése - adott esetben a szerződést biztosító mellékkötelezettség érvényesítése - milyen összegben indokolt.

A Tszszt. 8/A. §-a értelmében a Teljesítésigazolási Szakértői Szerv szakvéleményére alapított perben a felperes az érvényesíteni kívánt jog alapjául a Teljesítésigazolási Szakértői Szerv szakvéleményére

¹¹ Vht. 186. § (4) bekezdés

¹² 2013. évi XXXIV. törvény 3. § (1) bekezdés

hivatkozik. E perben kizárólag olyan követelés érvényesíthető, amelyre a Teljesítésigazolási Szakértői Szerv szakvéleménye kiterjed.

A Tszsz. 2018. január 1. napjától hatályos 8/F. §-a rendelkezik arról, hogy az ítéletet fellebbezésre tekintet nélkül végrehajthatónak kell nyilvánítani a szerződés teljesítéséből eredő díjkövetelés megfizetésére kötelező részében, ha az a Teljesítésigazolási Szakértői Szerv szakvéleményében meghatározott összeget (részben vagy egészben) mint pénzbeli marasztalást tartalmazza, így a biztosítási intézkedés ezen esetben kizárólag a teljesítési határidő lejártát megelőzően rendelhető el, azt követően már a kielégítési végrehajtásnak van helye az ítélet elleni fellebbezésre tekintet nélkül.

Szintén 2018. január 1. napjától hatályos rendelkezés a végrehajtási törvényben, hogy a végrehajtási tanúsítvány tárgyában határozatot hozó bíróság biztosítási intézkedést rendelhet el, ha a Vht. 208. § alapján végrehajtási tanúsítvány kiállításának lenne helye.¹³ E jogszabályhely alapján a külföldi bíróság és a külföldi választottbíróság határozatát törvény, nemzetközi egyezmény vagy viszonyosság alapján lehet végrehajtani akként, hogy a jogszabályban meghatározott bíróság a végzésével a külföldi határozatra végrehajtási tanúsítványt vezet, amelyben azt tanúsítja, hogy a határozat a magyar jog szerint a belföldi bíróság (választottbíróság) határozatával azonos módon végrehajtható.¹⁴

Speciális esetben akkor is elrendelhető a biztosítási intézkedés, mikor még ugyan határozatot nem hozott a bíróság, de jogszabályban meghatározott keresetet indítottak. A Vht. 187. §-a alapján e körbe tartozik, ha belföldi bíróság előtt házassági vagyoni jogi keresetet indítottak; szabadalombitorlás, használati mintaoltalom bitorlása, mikroelektronikai félvezető termék topográfiájára vonatkozó oltalom bitorlása, növényfajta-oltalom bitorlása, védjegybitorlás, földrajzi árujelző-oltalom bitorlása, formatervezési mintaoltalom bitorlása, kiegészítő oltalmi tanúsítvány bitorlása, szerzői jog megsértése miatt, vagy a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény 4. és 6. §-ában foglalt rendelkezések megsértése miatt eljárást indítottak az irányadó külön törvényekben meghatározott feltételekkel; avagy egyéb keresetet indítottak, egyúttal a követelés létrejöttét, mennyiségét és lejártát közokirattal vagy teljes bizonyító erejű magánokirattal igazolták.

¹³ Vht. 186. § (5) bekezdése

¹⁴ Vht. 205. § és 208. §

Házassági vagyoni jogi perek a gyakorlatban jellemzően a házassági vagyonközösség megosztására és a különvagyoni vagyontárgyak kiadására irányuló perek, a közös- illetve a különvagyoni szerzésre alapított, tulajdonjog megállapítására alapított perek, lakáshasználat rendezése, lakáshasználati jog ellenértékének megállapítására irányuló perek, házastársi vagyoni jogi szerződéssel kapcsolatos perek, házastársi tartásra vonatkozó perek.¹⁵

A BDT2022. 4589. számú eseti döntés kimondta, hogy a házassági vagyoni jogi keresettel összefüggő biztosítási intézkedés elrendelésének nem feltétele, hogy a követelés létrejöttét, mennyiségét és lejártát közokirat vagy teljes bizonyító erejű magánokirat tartalmazza, mivel a Vht. 187. § (1) bekezdésének c) pontjában megjelölt okirati igazolás kizárólag az egyéb keresetre vonatkozik, a Vht. 187. § a) és b) pontjára nem.

A találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban Szt.) értelmében a szabadalmas - a bitorlás esetén támasztható polgári jogi igényeken felül - az ideiglenes intézkedésre vonatkozó feltételekkel kérheti a bíróságtól biztosítási intézkedés elrendelését a bírósági végrehajtásról szóló törvény szabályai szerint, ha valószínűsítette, hogy a kártérítés, illetve a bitorlással elért gazdagodás visszatérítése iránti követelésének későbbi kielégítése veszélyben van, továbbá kérheti a bitorló kötelezését banki, pénzügyi és kereskedelmi adatainak és iratainak közlésére, illetve bemutatására a biztosítási intézkedés elrendelése céljából.¹⁶

A szabadalmi perekben a Fővárosi Törvényszék kizárólagos illetékességgel rendelkezik és három hivatásos bíróból álló tanácsban jár el, akik közül két tag felsőfokú műszaki vagy ezzel egyenértékű szakképesítéssel rendelkezik.¹⁷

A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban Vt.) 6. §-a szerint tilos valamely forgalomképes ingó dolgot vagy szolgáltatást a versenytárs hozzájárulása nélkül olyan jellegzetes külsővel, csomagolással, megjelöléssel - ideértve az eredetmegjelölést is - vagy elnevezéssel előállítani, forgalmazni vagy reklámozni, továbbá olyan

¹⁵ Nagykommentár a bírósági végrehajtásról szóló törvényhez - uj.jogtar.hu

¹⁶ 1995. évi XXXIII. törvény 104. § (5) bekezdés a) és b) pontja

¹⁷ 1995. évi XXXIII. törvény 104. § (1) bekezdése és 87. §-a

nevet, árujelzőt vagy egyéb megjelölést használni, amelyről a versenytársat, illetve annak termékét, szolgáltatását szokták felismerni. Bár a Vht. utal arra, hogy biztosítási intézkedés elrendelhető, amennyiben a Vt. 4. §-ában foglalt üzleti titkokra vonatkozó rendelkezések miatt eljárást indítottak, ellenben a Vt. 4. §-a 2018. augusztus 8. napjától hatályon kívül helyezésre került.

A BDT2012. 2815. számú eseti döntés rögzíti, hogy a szerzői jog körébe eső biztosítási intézkedés szabályai csak a szerzői mű jogosulatlan felhasználójával szemben alkalmazhatók, ha a mű felhasználása engedély nélkül történik, illetve a felhasználó a szerzőtől kapott engedélyt túllépi.

A felhasználási szerződés megszegése - a díj nem fizetése - önmagában csak díjazási jogvitát eredményez, de nem minősül egyúttal szerzői jogi jogsértésnek is. Ebben az esetben a biztosítási intézkedés elrendelése iránti kérelem kapcsán azt kell vizsgálni, hogy a Vht. 187. § (1) bekezdés c) pont és a 185. § feltételei együttesen fennállnak-e.

Amennyiben fentiekől eltérő egyéb keresetet indítottak, a biztosítási intézkedés elrendelésének feltétele a Vht. 187. § (1) bekezdésének c) pontja szerint, hogy a követelés létrejöttét, mennyiségét és lejártát közokirattal vagy teljes bizonyító erejű magánokirattal igazolják.

A közokirat fogalmát a Pp. 323. §-a, a teljes bizonyító erejű magánokirat fogalmát a Pp. 325. §-a határozza meg.

A biztosítási intézkedés elrendelésének az a feltétele, hogy a jogosult követelése létrejöttét, valamint annak összegét és lejártát teljes bizonyító erejű magánokirattal támassza alá. Ennek a követelménynek azonban kizárólag az olyan okirat felelhet meg, amelyet a biztosítási intézkedés kötelezettje is aláírt.¹⁸

Ha a végrehajtást kérő a biztosítási intézkedés iránti kérelmében két folyamatban lévő perre hivatkozik, a bíróságnak mindkét kereseti kérelemre tekintettel meg kell vizsgálni a kérelem elbírálásakor a feltételek fennállását, mivel a biztosítási intézkedés iránti kérelem önálló kérelem,

¹⁸ BH1999. 314.

arról a bíróságnak önálló, nemperes eljárásban kell döntenie, függetlenül attól, hogy a végrehajtást kérő két külön keresetlevélre hivatkozik, rögzítette a BDT2016. 3454. számú eseti döntés.

A törvény meghatározott nevesített és taxatív felsorolt perek esetében lehetőséget teremt a biztosítási intézkedés elrendelésére már a kereset előterjesztésekor - tehát ítélet hiányában -, figyelemmel arra, hogy ezeknél különleges jogviszony, avagy fokozottan védendő érdek merül fel. A házassági vagyoni jogi perben a felek közötti érzelmi viszony alapja lehet a rosszhiszemű eljárásnak és szándékos vagyonelevonásnak, míg a tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalma alapján különleges védelmet a felperes üzleti titokhoz való joga élvez.

Hasonlóan a Vht. 186. § (3) és (4) bekezdéseihez, a Vht. 187. § (3) bekezdése alapján akkor is elrendelhető a biztosítási intézkedés, ha a 44/2001/EK tanácsi rendelet, a 4/2009/EK tanácsi rendelet vagy az 1215/2012/EU rendelet szerinti ügyben a kereseti kérelmet az Európai Unió másik tagállamának bíróságához nyújtották be, a Vht. 187. § (4) bekezdése alapján pedig el kell rendelni a biztosítási intézkedést 400 millió forintot meg nem haladó összegben az olyan követelés érdekében, amely iránt belföldi bíróságnál a Teljesítésigazolási Szakértői Szerv szakvéleményére alapított pert indítottak, illetve viszontkeresetet érvényesítettek, és a tervezési, építési, kivitelezési szerződés teljesítéséből eredő díjkövetelés megfizetésére vonatkozó követelés a Teljesítésigazolási Szakértői Szerv szakvéleményén alapul.

2017. január 18. napjától hatályos a végrehajtási törvényben az a rendelkezés, mely szerint biztosítási intézkedésként ideiglenes számlazárolás rendelhető el a 655/2014/EU rendelet 5. cikkében meghatározott esetekben is.¹⁹

Az Európai Parlament és a Tanács 2014. május 15-i 655/2014/EU rendelete a polgári és kereskedelmi ügyekben a tagállamközi követelésbehajtás megkönnyítése érdekében az ideiglenes számlazárolást elrendelő európai végzés eljárásának létrehozásáról 1. cikk (1) bekezdése alapján a rendelet olyan uniós eljárást hoz létre, amely lehetővé teszi a hitelező számára, hogy ideiglenes számlazárolást elrendelő európai végzéshez (a továbbiakban: számlazárolási végzés vagy végzés) jusson, amely megakadályozza, hogy az adós által vagy az adós nevében valamely tagállamban vezetett

¹⁹ Vht. 187. § (5) bekezdés

bankszámlán tartott pénzeszközöknek a végzésben megállapított összeghatárig történő átutalása vagy felvétele veszélyeztesse a hitelező követelésének későbbi érvényesítését.

A Rendelet hatálya kiterjed minden Európai Unió belüli tagállamközi polgári és kereskedelmi ügyre azzal, hogy Dánia nem vett részt annak elfogadásában, így rá nem kötelező és nem alkalmazandó. Hatálya nem terjed ki az adó-, vám-, és közigazgatási ügyekre, továbbá házassági vagyoni jog, végrendelet és öröklés, társadalombiztosítási követelésekre. A zárolás nem rendelhető el olyan adóssal szemben, amely ellen csőd-, felszámolási-, vagy fizetéseképtelenségi eljárás van folyamatban, illetve választott bíróság előtt érvényesítendő követelések vonatkozásában.

A rendelet 5. cikke rendelkezik a számlazárolási végzés kérelmezésének feltételeiről, mely szerint számlazárolási végzés iránt kérelmet terjeszthet elő a hitelező azt megelőzően, hogy az ügy érdemében eljárást kezdeményez valamely tagállamban az adóssal szemben, vagy ezen eljárás bármely szakaszában a határozat meghozataláig, illetve a perbeli egyezség jóváhagyásáig vagy megkötéséig, továbbá azt követően, hogy a hitelező valamely tagállamban olyan bírósági határozathoz vagy közokirathoz, illetve olyan perbeli egyezségre jutott, amelynek értelmében az adós köteles megfizetni a hitelező követelését.

A 7. cikk (1) és (2) bekezdése értelmében a bíróság abban az esetben bocsát ki számlazárolási végzést, ha a hitelező a bíróság előtt hitelt érdemlően bizonyítja, hogy sürgősen szükség van számlazárolási végzés formájában biztosítási intézkedés meghozatalára, mert fennáll annak a valós kockázata, hogy ilyen intézkedés hiányában a hitelező követelésének az adóssal szembeni későbbi végrehajtása megghiúsul vagy számottevően nehezebb lesz. Ha a hitelező még egyik tagállamban sem jutott olyan bírósági határozathoz vagy közokirathoz, illetve olyan perbeli egyezségre, amely kötelezi az adóst a hitelező követelésének megfizetésére, akkor a hitelezőnek hitelt érdemlően bizonyítani kell a bíróság előtt azt is, hogy jók az esélyei arra, hogy az adóssal szembeni követelésének érdeméről számára kedvező döntés születhet.

A kérelmet kizárólag formanyomtatványon lehet előterjeszteni a rendeletben meghatározott adatok megjelölésével. Amennyiben a bíróság elé tárt igazolások nem elégségesek a kérelem elbírálásához,

a nemzeti jog alapján lehetőség van a kérelmező hiánypótlásra való felhívására, illetve a hitelező vagy tanúk személyes meghallgatására.

Ha a hitelező a peres eljárás kezdeményezését megelőzően terjesztette elő a számlazárolás iránti kérelmét, akkor vagy a kérelem előterjesztésétől számított 30 napon belül, vagy a számlazárolás elrendeléséről rendelkező végzés kibocsátásától számított 14 napon belül elő kell terjesztenie a kereseti kérelmét és azt igazolni kell azon bíróság felé, mely előtt kérelmezte a biztosítási intézkedést.²⁰ Ennek elmulasztása esetén a számlazárolást elrendelő bíróság a tagállami joga alapján visszavonja a végzést, vagy a biztosítási intézkedést megszünteti.

Fontos rendelkezést rögzít a 11. cikk, mely szerint a számlazárolás iránti kérelem előterjesztéséről a bíróság az adóst nem tájékoztathatja, illetve nem hallgathatja meg, biztosítva ezzel, hogy a ne legyen lehetősége kivonni az intézkedés alól a vagyonát, mely a biztosítási intézkedés célját hiúsítaná meg. Tekintettel arra, hogy a számlazárolás az adós tulajdonjogát korlátozza esetlegesen még olyan időben is, mikor még marasztaló határozat sem kelt a hitelező igényének elbírálásáról, a rendelet 12. cikke alapján a bíróságnak a számlazárolási végzés kibocsátása előtt biztosíték nyújtására kell köteleznie a hitelezőt olyan összegben, amellyel biztosítható az eljárással való visszaélés megelőzése és az adós számlazárolási végzés miatt esetlegesen elszenvedett kárának a megtérítése, a hitelező 13. cikk szerinti kártérítési felelősségének a mértékéig. Ha már a hitelező rendelkezésére áll bírósági határozat, közokirat vagy egyezség az igénye vonatkozásában, a bíróság mérlegelésétől függően rendelkezhet biztosíték nyújtásáról abban az esetben, ha az ügy körülményei alapján ezt szükségesnek ítéli meg.

Valamely tagállamban kibocsátott számlazárolási végzést a többi tagállamban külön eljárás nélkül el kell ismerni, és végrehajthatóvá nyilvánítás nélkül végrehajthatónak kell tekinteni.

A zárolásról rendelkező végzést a végrehajtás helye szerinti tagállam jogszabályi rendelkezése alapján kell foganatosítani. A végzés elrendelésével, elrendelésének részbeni vagy teljes elutasításával, illetve a zárlat foganatosításával szemben a rendelet különböző jogorvoslati lehetőségeket biztosít a feleknek.

²⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 2014. május 15-i 655/2014/EU rendelete 10. cikk

A rendelet 13. cikkének (1) bekezdése alapján a hitelező köteles megtéríteni az adós mindazon kárát, amelyet a számlazárolási végzés a hitelezőnek felróható okok miatt okozott.

Szintén ezen második csoportba sorolható a Vht. 188. §-a által szabályozott eset, mely szerint a bíróság mérlegelése alapján elrendelhető a biztosítási intézkedés, amennyiben belföldi választottbíróságnál peres eljárást kezdeményezett a jogosult, és a választottbíróság igazolását csatolta a kérelméhez, továbbá, ha a követelésének létrejöttét, mennyiségét és lejártát közokirattal vagy teljes bizonyító erejű magánokirattal igazolta, hasonlóan a Vht. 187. § (1) bekezdésének c) pontjában szabályozott egyéb kereseti kérelem tekintetében előterjesztett biztosítási intézkedés feltételeivel.

Idézett jogszabályhely alapján kizárólag a belföldön kezdeményezett választottbírósági eljárás során van mód biztosítási intézkedés elrendelésére, külföldi eljárás esetén nem. Ekkor sem a választottbíróság hatásköre a biztosítási intézkedés tekintetében való határozathozatal, hanem az adós lakóhelye, székhelye, ezek hiányában az adós végrehajtás alá vonható vagyontárgyának helye szerinti törvényszék rendelkezik róla.

A választottbíráskodásról szóló 2017. évi LX. törvény (a továbbiakban Vbt.) 3. § (1) bekezdésének 1. pontja alapján választottbíráskodás a kereskedelmi jogviszonyokban felmerült jogvitáknak állami bírósági peres eljárás helyett a felek által választott eljárásban történő eldöntése, akár eseti, akár állandó választottbírósági intézmény folytatja le az eljárást.

Fentiekől eltérően került szabályozásra a harmadik csoport a Vht. 189. §-ban, mely értelmében a per kezdeményezése nélkül is elrendelhető a biztosítási intézkedés a közkereseti társaság tagjával és a betéti társaság betagjával szemben abban az esetben, ha a közkereseti társasággal és a betéti társasággal szemben végrehajtható okirat kiállítására már korábban sor került.

Különleges rendelkezés, miszerint még az sem szükséges a tagokkal szembeni biztosítási intézkedés elrendeléséhez, hogy velük szemben pert kezdeményezzen a jogosult, hiszen magából a gazdasági társaság formájából ered a társaság kötelezettségéért való mögöttes felelősségük. Mögöttes

felelősség lévén a kielégítési végrehajtás csak akkor folytatható le, ha a gazdasági társaság, mint adós ellen az eljárás nem vezet eredményre.

2. Biztosítási intézkedés elrendelése

A biztosítási intézkedés tárgyában a bíróság erre irányuló kérelem alapján végzéssel határoz. A biztosítási intézkedés elrendelése iránti kérelmet a Vht. 190. § (1) bekezdésének rendelkezése alapján a bíróságnak soron kívül, de annak beérkezésétől számított legfeljebb 8 napon belül kell elbírálni, majd az elrendelő végzést haladéktalanul meg kell küldeni a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar hivatali szervének, amely kijelöli az eljáró végrehajtót annak foganatosítása végett.

A jogszabályban foglalt soron kívüliség célja a követelés későbbi kielégítésének hatékony biztosítása. A soron kívüliség nem csupán az elrendelésre, hanem a foganatosítása is vonatkozik, figyelemmel arra, hogy a Vht. 190. § (4) bekezdése értelmében a végrehajtó a biztosítási intézkedést elrendelő végzés kézhezvétele után haladéktalanul intézkedik az előleg bekérése iránt, majd amennyiben a végrehajtást kérő a költségrészt megfizette részére, a biztosítási intézkedés foganatosítását is haladéktalanul köteles megkezdeni.

Tekintettel arra, hogy a biztosítási intézkedés elrendelése nemperes eljárás, ezért a napokban meghatározott határidőbe a törvénykezési szünet időtartama is beszámít. (BDT. 2012.2695.)²¹

A Vht. 187. § (2) bekezdése szerint a bíróság a biztosítási intézkedés tárgyában nem köteles meghallgatást tartani, de ha szükségesnek tartja a kérelem elbírálásához, meghallgatást tarthat. Ennek oka, hogy a biztosítási intézkedés elrendelésekor a bíróság nem feltétlenül rendelkezik elégséges adattal ahhoz, hogy a másik fél tulajdonjogát korlátozó kérelmet megalapozottan el tudja bírálni.

A Vht. 190. § (3) bekezdése értelmében a biztosítási intézkedés tárgyában hozott végzés ellen fellebbezésnek van helye. A biztosítási intézkedést elrendelő végzés elleni fellebbezésnek nincs halasztó hatálya. Az előzetes végrehajthatóság célja szintén az, hogy amennyiben az adós kézhez

²¹ Király Lilla: Bírósági végrehajtás Magyarországon és az Európai Unióban, Pécs, 2015, 74. o.

veszi a biztosítási intézkedés elrendeléséről szóló végzést, ne legyen lehetősége egy esetleges fellebbezés halasztó hatálya esetén a határozat jogerőre emelkedéséig a vagyonának elvonására.

A biztosítási intézkedés fajtájától függ, hogy a kötelezettnek a végrehajtó vagy a bíróság kézbesíti a végzést, így pénzkövetelés biztosítása és ingó zárlata esetén a végrehajtó, míg ingatlan zárlatánál a bíróság küldi meg a határozatot. A pénzkövetelés biztosítása és ingó zárlata esetén az adósnak azért a végrehajtó kézbesíti a határozatot, hogy az elérje célját, és a kötelezett a biztosítási intézkedés elrendelésének tudomást szerzését követően ne tudja a vagyonát elvonni. Ennek ellenére az ingatlan zárlata esetén a végzést a bíróság továbbítja adós részére, mert a jogalkotó úgy ítéli meg, hogy a vagyonkimentés veszélye az ingatlan esetén nem áll fenn.²²

Amennyiben a kötelezett gazdasági társaság, a bíróság a végzést a Cégbíróság részére is továbbítja, tekintettel arra, hogy a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (a továbbiakban Ctv.) 26. § (1) bekezdésének i) pontja alapján a cégjegyzékben fel kell tüntetni a közhiteles nyilvántartás, illetve a hitelezők védelme szempontjából jelentős adatokat is, így többek között a cég elleni végrehajtás - ideértve a biztosítási intézkedést is - elrendelését és megszüntetését is.

A biztosítási intézkedést, ha határozat alapján kérik, az a bíróság rendeli el, amely a határozat alapján a feltételek fennállása esetén a végrehajtási lap kiállítására lenne jogosult, ha kereset alapján kérik, az a bíróság rendeli el, amelyhez a kereseti kérelmet benyújtották.²³

A Vht. 186. § - 189. § rendelkezései határozzák meg azon bíróságokat, melyek hatáskörrel és illetékességgel rendelkeznek a biztosítási intézkedés elbírálására, attól függően, hogy belföldi bíróság, belföldi választottbíróság vagy külföldi bíróság előtt van folyamatban eljárás, vagy hozott már határozatot. Általános jelleggel az a bíróság hozza meg a biztosítási intézkedés vonatkozásában a határozatot, amely a kielégítési végrehajtásról jogosult rendelkezni a feltételek fennállása esetén, folyamatban lévő perben pedig a perbíróság.

²² Kiss Nikolett - Osztoivits András - Pomeisl András - Villám Krisztián/Dr. Osztoivits András (szerk.): A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény nagykommentárja, Budapest, Opten Informatikai Kft., 2015, 717. o.

²³ KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft.: A bírósági nemperes eljárások magyarázata, Budapest, 2002, 731. o.

A Vht. 186. § (1) bekezdése alapján így magyar bíróság által meghozott polgári ügyben, jóváhagyott egyezség, illetve büntető ügyben polgári jogi igényrel kapcsolatban hozott ítélet alapján az első fokon eljáró bíróság; közjegyző által hozott határozat vagy jóváhagyott egyezség alapján bármelyik közjegyző. Amennyiben határozat még nem áll rendelkezésére a jogosultnak, a Vht. 187. § (2) bekezdése értelmében a biztosítási intézkedést az a bíróság rendeli el, amelynél a kereseti kérelmet benyújtották.

A belföldi választottbíróság előtt indított eljárás esetén a biztosítási intézkedést az adós lakóhelye, székhelye - ezek hiányában az adós végrehajtás alá vonható vagyontárgyának helye, külföldi vállalkozások magyarországi fióktelepe, illetve közvetlen kereskedelmi képvisellete esetén pedig a fióktelep, illetőleg a képviselő helye - szerinti törvényszék rendeli el.²⁴

Azon határozatok alapján, melyet a 44/2001/EK tanácsi rendelet, a 4/2009/EK tanácsi rendelet, az 1215/2012/EU rendelet vagy a 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet alapján Magyarországon el kell ismerni, továbbá fentiek rendeletek alapján - a 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet kivételével - másik tagállamban nyújtottak be keresetet, a biztosítási intézkedést a Vht. 16. § c) pontjában meghatározott bíróság rendeli el. Ekként az adós lakóhelye, székhelye, - ezek hiányában az adós végrehajtás alá vonható vagyontárgyának helye, külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepe, illetve közvetlen kereskedelmi képvisellete esetén a fióktelep, illetőleg a képviselő helye - szerinti törvényszék székhelyén működő járásbíróság, Budapesten a Budai Központi Kerületi Bíróság rendelkezik a biztosítási intézkedés iránti kérelem elbírálásáról abban az esetben is, ha már hozott határozatot a külföldi bíróság, és akkor is, ha még csak a kereset került benyújtásra.²⁵

Hangsúlyozandó, hogy a jogszabályi rendelkezés értelmében a 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet alapján kizárólag abban az esetben rendelhető el biztosítási intézkedés, ha a követelés tekintetében a bíróság már hozott határozatot, ennek hiányában nem.

²⁴ Vht. 188. § (2) bekezdés, Vht. 16. § d) pont

²⁵ Vht. 186. § (3) bekezdés, Vht. 187. § (3) bekezdés, Vht. 16. § c) pont

Az előzővel egyezően a Vht. 16. § c) pontjában megjelölt bíróság - járásbíróság - rendeli el a biztosítási intézkedést, ha a Vht. 205. § és 208. §-a értelmében a külföldi bíróság által meghozott határozat törvény, nemzetközi egyezmény vagy viszonyosság alapján a feltételek fennállásra esetén végrehajtható lenne, és tanúsítvány kiállításának lenne helye, illetve a Vht. 16. § d) pontjában meghatározott bíróság - törvényszék - rendeli el a biztosítási intézkedést, amennyiben külföldi választottbíróság határozatán alapul a biztosítási intézkedés iránti kérelem. Ezen bíróságok megegyeznek a tanúsítvány kiállítására és a kielégítési végrehajtás elrendelésére illetékes bíróságokkal.

E részben kell megemlíteni azt az esetet, amikor a bíróság nem elrendeli, hanem felülvizsgálja a már elrendelt biztosítási intézkedés feltételeit. A fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény (a továbbiakban Fmhtv.) 52. § (1) és (2) bekezdése alapján a biztosítási intézkedés iránti kérelmet erre rendszeresített úrlapon papír alapon vagy elektronikusan kell benyújtani, melyet a fizetési meghagyást kibocsátó közjegyző jogosult elbírálni.

Amennyiben a fizetési meghagyás kibocsátását követően ellentmondás okán az eljárás perré alakul, a biztosítási intézkedés feltételeit a bíróság felülvizsgálja a Vht. 201/B. § alapján erre irányuló kérelem esetén. Bár a jogszabály fél kérelmét említi, s így mind a kötelezett, mind a végrehajtást kérő jogosult erre irányuló beadványt előterjeszteni, vélhetően gyakorlati jelentősége csak az adósi kérelemnek van. A törvény határidőt nem határoz meg a peres félnek a felülvizsgálati kérelem benyújtására, ellenben annak elbírálása tekintetében a perbíróságot ugyanúgy köti a 8 napos elbírálási határidő, mint a biztosítási intézkedés elrendelésekor, illetve ugyanazokat a feltételeket is kell megvizsgálnia.

A bíróság a felülvizsgálat során végzésben rendelkezik a biztosítási intézkedés megszüntetéséről, avagy hatályában történő fenntartásról.

3. Biztosítási intézkedés elhatárolása egyéb jogintézményektől

A biztosítási intézkedés elhatárolása egyéb jogintézményektől a gyakorlatban nehézségbe ütközhet, de elhatárolásukat segíti, ha az egyes jogintézmények célját, rendeltetését és elrendelésének feltételeit vizsgáljuk meg.

3.1. Biztosítási intézkedés és a perbejegyzés

Mind a biztosítási intézkedés, mind a perbejegyzés a jogosult igényének biztosítását szolgálja, ellenben a joghatása és elrendelésének feltételei különbözőek. Mindkét intézkedésről rendelkező végzés előzetesen végrehajtható.

Míg a biztosítási intézkedés a végrehajtást kérő követelése későbbi kielégítésének lehetőségét szolgálja, addig a perbejegyzés ténye (jelenleg hatályos jogszabály alapján perbejegyzés) az ingatlan-nyilvántartásban azt, hogy a jogerős bírói ítélettel az ingatlanra megállapított tulajdonjogát mindenkivel szemben a jogosult érvényesíteni tudja, aki az ingatlanra vonatkozó jogát a perindítás tényének bejegyzését követően szerezte meg.²⁶

A 2025. január 15. napján hatályba lépett 2021. évi C. törvény az ingatlan-nyilvántartásról (a továbbiakban Inytv.) 68. § (1) bekezdésében foglaltak szerint a bíróság hivatalból, előzetesen végrehajtható végzéssel elrendeli a törlési és kiigazítási, az ingatlan tulajdonjoga iránti, az ingatlanon fennálló közös tulajdon megszüntetése iránti, az ingatlanra vonatkozó házassági vagyoni jogi, a jelzálogjoggal biztosított követelés vagy az önálló zálogjog alapján fennálló kielégítési jog érvényesítésére irányuló, az ingatlan határvonalával és területével kapcsolatos kiigazítási, valamint az ingatlan művelési ágával és minőségi osztályával kapcsolatos kiigazítási per megindítása tényének bejegyzését az ingatlan-nyilvántartásba.

Ugyanezen jogszabályhely (2) bekezdése értelmében a büntetőeljárásról szóló törvény alapján a bíróságnak megküldött polgári jogi igény esetén, ha az (1) bekezdés a) vagy b) pontjában foglalt feltételek fennállnak, a bíróság az (1) bekezdés szerinti végzést szintén hivatalból hozza meg.

²⁶ Király Lilla: Bírószági végrehajtás Magyarországon és az Európai Unióban, Pécs, 2015, 78. o.

A különböző joghatás okán a jogszabályi rendelkezés azonban nem zárja ki, hogy ugyanazon követelésre perbejegyzést és zárlatot is kérelmezzon a jogosult, amennyiben az adott jogintézményhez szükséges feltételek fennállnak.

Tekintettel arra, hogy az ingatlan-nyilvántartás közhites és nyilvános nyilvántartás, senki sem hivatkozhat arra, hogy a perbejegyzés (korábban perfeljegyzés) tényéről, s ekként az ingatlan tekintetében folyamatban lévő jogvitáról nem volt tudomása.

A BH2002. 147. eseti döntés értelmében a hagyatéki hitelezői igény érvényesítése iránti perben nem perfeljegyzésnek, hanem biztosítási intézkedésnek lehet helye. E körben rögzítette a bíróság, hogy a felperesnek teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt kötelmi igénye állt fenn az örökhagyóval szemben, ami alapján a kereseti kérelme az I. és II. r. alperesekkel, mint az örökhagyó jogutódaival szemben pénzkövetelés érvényesítésére irányul. Tekintettel arra, hogy a per kimenetele a felperes által megjelölt ingatlanok tulajdonjogát nem érintheti, így perfeljegyzés nem rendelhető el, ellenben a követelés kielégítésének veszélye esetén a biztosítási intézkedés elrendelése megalapozott.

3.2. Biztosítási intézkedés és az ideiglenes intézkedés

Az ideiglenes intézkedés elrendelésére a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (továbbiakban Pp.) 103. § (1) bekezdésének a)-d) pontja alapján a bíróság kérelemre ideiglenes intézkedést rendelhet el a fennálló állapot megváltozásának megakadályozása érdekében, ha az eredeti állapot utóbb helyreállíthatatlan lenne, a kérelmező későbbi joggyakorlása megghiúsulásának megakadályozása érdekében, a kérelmezőt közvetlenül fenyegető hátrány bekövetkezésének elhárítása érdekében, vagy egyéb, különös méltánylást érdemlő okból.

Az ideiglenes intézkedés elrendelésének feltételét valószínűsíteni kell.

A jogszabályban felsorolt feltételek értelmében az ideiglenes intézkedés célja valamely joghátrány elkerülése - például tulajdonjogi igény esetén az épület átalakításának megakadályozása, ha az eredeti állapot nem állítható vissza -, mely körbe nem tartozik bele a jogosult követelése későbbi kielégítésének biztosítása, arra a rendelkezésre álló jogintézmény a biztosítási intézkedés. A két jogintézményt az általa elérni kívánt cél alapján különböztethetjük meg.

A BH 2002.441 számú jogesetben a felperes ideiglenes intézkedésként zárlatot, illetve elidegenítési és terhelési tilalmat kért az alperes vagyonával szemben, melyet a bíróság elutasított, hivatkozva arra, hogy a kárigény kielégítésének biztosítására nem ideiglenes intézkedés, hanem biztosítási intézkedés, azon belül nem zárlat, hanem pénzkövetelés biztosítása lenne a megfelelő jogintézmény, ellenben a jogszabályi feltételei ennek sem állnak fenn. A feltétele a pénzkövetelés biztosításának azért nem álltak fenn, mivel bár a Bányakapitányság és a Magyar Bányászati Hivatal határozata közokiratok, melyre a felperes a kérelmét alapította, de azok nem tartalmazták a követelés mennyiségét, mely a Vht. 185. § szerinti általános feltétel mellett további feltétel a Vht. 188. § (1) bekezdése alapján. Az elidegenítési és terhelési tilalom bejegyzésének a feltétele sem áll fenn az Inytv. alapján, mivel arról a bíróság csak ítéletben, a jogviszony elbírálásakor rendelkezhet, ideiglenes intézkedésként nem.

4. Biztosítási intézkedés fajtáinak elhatárolása

A törvény két különböző fajtáját különbözteti meg a biztosítási intézkedésnek, a pénzkövetelés biztosítását és meghatározott dolog zárlatát.

A két jogintézménynek a célja és feltétele különböző, ellenben az elrendelés korábban részletezett általános és különleges feltételeinek minden esetben fenn kell állnia. Ha a kereseti kérelem pénz megfizetésére irányul, úgy a törvényi feltételek megvalósulása esetén pénzkövetelés biztosítását, ha a követelés egyedileg meghatározott dolog, úgy zárlat rendelhető el.²⁷

Vitatott a bírói gyakorlatban, hogy amennyiben a kérelmező fél nem a megfelelő biztosítási intézkedést jelöli meg a kérelmében, a bíróság elutasítja azt a kérelemhez kötöttség elve alapján, avagy a kérelem tartalma alapján bírálja-e el, figyelembe véve, hogy a Pp. 2. § (2) bekezdése értelmében a bíróság - törvény eltérő rendelkezése hiányában - a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van, illetve a Pp. 110. § (3) bekezdése alapján a bíróság a

²⁷ Király Lilla: Bírósági végrehajtás Magyarországon és az Európai Unióban, Pécs, 2015, 74. o.

fél által előadott kérelmeket, nyilatkozatokat nem alakszerű megjelölésük, hanem tartalmuk szerint veszi figyelembe.

A Legfelsőbb Bíróság (most Kúria) eseti döntése szerint a kérelemhez kötöttség elve érvényesül, így, ha nem a megfelelően kerül megjelölésre a biztosítási intézkedés fajtája, a kérelmet el kell utasítani; míg a Szegedi Ítéltábla szerint a bíróság nincs kötve a kérelemhez, szabadon eldöntheti, hogy pénzkövetelés biztosítását, avagy zárlatot rendel el, a vizsgálandó csak a jogszabályi rendelkezésben foglalt feltételeknek való megfelelés.²⁸

A BH 2003.463. számú döntés alapján az elsőfokú bíróság kötelesrész megfizetésében marasztalta az alperest, mely követelés biztosítására a felperes a hagyaték tárgyát képező két ingatlannak zárlatát kérte. A bíróság csupán az egyik ingatlan zárlatát rendelte el, hivatkozva arra, hogy a követelést az egyik ingatlan is fedezi. Az alperes fellebbezése során a Legfelsőbb Bíróság megállapította, miszerint az elsőfokú bíróság nem jogerős ítélete pénzbeli kötelezést tartalmaz, így a Vht. 186. § (1) bekezdésének a) pontja alapján kizárólag pénzkövetelés biztosításának elrendelése lehetséges, így az ingatlan zárlata iránti kérelmet elutasította.²⁹

4.1 Pénzkövetelés biztosítása

Pénzkövetelés biztosítása rendelhető el abban az esetben, ha a felperesnek valamely jogcímen pénzfizetésre vonatkozó kötelmi igénye van az alperessel szemben, és ennek kielégíthetősége érdekében terjeszti elő kérelmét. Biztosítási intézkedés kizárólag lejárt követelésekre rendelhető el, jövőben esedékes tartozásokra - így tartásdíj követelésre - nem. A pénzkövetelés biztosítását elrendelő végzésnek pontosan számszakilag meg kell határoznia a biztosítani kívánt összeget.

Fontos elkülönítés a biztosítási intézkedés iránti kérelem elbírálásakor, hogy a lejáratit időt meg kell különböztetni a teljesítési időtől. Míg az előbbi anyagi jogi, addig az utóbbi eljárásjogi fogalom.³⁰ A követelés lejárt feltétel a biztosítási intézkedés tekintetében, míg amennyiben a kötelezettség

²⁸ Dr. Újlaki Tamás: végrehajtási jogi szakjogász képzés jegyzet

²⁹ BH.2003. 463.

³⁰ Dr. Pestovics Ilona: Bírósági végrehajtás, Novissima Kiadó, Budapest, 2005., 229. o.

teljesítési határideje már lejárt, biztosítási intézkedés nem, helyette kizárólag kielégítési végrehajtás rendelhető el.

4.2 Meghatározott dolog zárlata

Amennyiben a követelés tárgya meghatározott vagyontárgy, és a kérelmezőnek dologi jogi igénye - kivételesen kötelmi jogi igénye (BH2002. 102., BH2003. 110.)³¹ - van a vagyontárgyra vonatkozóan, abban az esetben nem pénzkövetelés biztosítását, hanem ingó, avagy ingatlan zárlatot kell elrendelni. A zárlat, mint biztosítási intézkedés - az egyéb feltételek mellett is - csak akkor rendelhető el, ha a peres eljárás tárgya maga a dolog, illetve a dologra vonatkozó valamely jog. A zárlat arra irányul, hogy biztosítsa az egyedileg meghatározott dologra (ingó, ingatlan) vonatkozó igényt.³²

Ha az ingatlan elidegenítését kívánja megakadályozni a felperes egy tulajdonjogi igényre alapított perben, a perindítás tényének feljegyzése a zárlatot ugyan szükségtelenné teszi, de annak elrendelését jogszabály nem zárja ki. (BDT. 2010.2345.)

A BH 2001.127 számú eseti döntésben az elsőfokú bíróság a II. rendű alperes kérelmére elrendelt 500.000 forint perköltség biztosítására ingatlan zárlatot, melyet a felperes megfellebbezett arra hivatkozással, hogy a biztosítási intézkedés feltételei nem állnak fenn, mivel az alperes nem valószínűsítette, hogy a perköltség későbbi kielégítése veszélyeztetett lenne. A másodfokú bíróság a fellebbezésnek helyt adott, melyet azzal indokolt meg, hogy a perköltség tekintetében pénzfizetési kötelezettség terheli a felperest, így biztosítási intézkedésként zárlat nem, csak pénzkövetelés biztosítása lenne elrendelhető, mely során ellenben a felperes ingatlan tulajdona lefoglalható. A biztosítási intézkedés feltételei pedig már azért nem álltak fenn, mert a perköltségre vonatkozó másodfokú ítélet teljesítési határideje lejárt, így a II. rendű alperes kielégítési végrehajtást kérhet. A Legfelsőbb Bíróság az elsőfokú bíróság végzését megváltoztatta, és a biztosítási intézkedés elrendelésére irányuló kérelmet elutasította.

³¹ Kiss Nikolett - Osztovits András - Pomeisl András - Villám Krisztián/Dr. Osztovits András (szerk.): A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény nagykommentárja, Budapest, Opten Informatikai Kft., 2015, 694. o.

³² BDT.2003. 837.

5. Biztosítási intézkedés foganatosítása

5.1 Pénzkövetelés biztosítása

A Vht. 191. § (1) bekezdése értelmében a pénzkövetelés biztosítását elrendelő végzést a végrehajtó a helyszínen adja át az adósnak, egyúttal felhívja őt, hogy a biztosítandó összeget azonnal fizesse ki a végrehajtó kezébe. Ha az adós ennek nem tett eleget, a végrehajtó az adós vagyontárgyait lefoglalja. Így kell eljárni akkor is, ha az adós nincs jelen, ebben az esetben a végrehajtó a végrehajtható okiratot a foglalási jegyzőkönyv másolatával együtt postán kézbesíti az adósnak.

Pénzkövetelés biztosítása iránt elrendelt végzésben meghatározásra kerül az a konkrét összeg, mely tekintetében a végrehajtó az eljárást köteles lefolytatni. A végzés meghozatalát követően azt a bíróság haladéktalanul megküldi a végrehajtást kérőnek és a végrehajtnak. Az eljárás során kivülisége mind a bírósági szakaszra, mind a végrehajtó eljárására irányadó. A végrehajtó a végrehajtást kérőt rövid időn belüli költségelőleg teljesítésére hívja fel, és az eljárás foganatosítását csak a költség rész beérkezését követően kezdi meg. Azon jogszabályi rendelkezésnek a célja, hogy a biztosítási intézkedést elrendelő végzést nem a bíróság továbbítja a kötelezett részére, hanem a végrehajtó, az, hogy a biztosítási intézkedés elrendelése és költségelőleg megfizetése, illetve az eljárás megkezdése közötti időben a kötelezettnek ne legyen lehetősége elvonni a vagyonát a végrehajtás alól.

Az eljárás megkezdésekor az önálló bírósági végrehajtó személyesen kézbesíti a kötelezett részére a végzést, felhívva egyúttal a biztosítandó összeg végrehajtó kezébe történő megfizetésére. Az adós a biztosítási intézkedés elrendeléséről ekkor szerez tudomást, és nyílik meg a lehetősége a jogorvoslat előterjesztésére. Tekintettel arra, hogy az esetleges fellebbezés előterjesztése a biztosítási intézkedés elrendeléséről rendelkező végzés végrehajtására halasztó hatállyal nem bír, a végrehajtó a kézbesítéssel egyidejűleg történő azonnali önkéntes teljesítés elmaradását követően az általános rendelkezések szerint megkezdi a foglalást a biztosítandó összeg mértékének figyelembevételével. Amennyiben a kötelezett a lakcímen nem található meg, a végrehajtó a végzést, mint végrehajtható okiratot az adóssal együtt élő nagykorú családtagjának adja át. Amennyiben sem az adós, sem annak meghatalmazottja vagy nagykorú családtagja nincs jelen, a foglalást a végrehajtó akkor is

foganatosítja, és a végzést, illetve a foglalási jegyzőkönyvet postai úton kézbesíti az adósnak. A Vht. 44. § (1) bekezdése alapján a végrehajtó szükség esetén az adós lakását, a tartózkodási helyül szolgáló vagy egyéb helyiségét felnyithatja. Ha ilyenkor az adós vagy nagykorú családtagja nincs jelen, a végrehajtó tanút alkalmaz. A helyszíni eljárás során igénybe vett tanú nem lehet az adóssal ellenérdekelt, illetve alkalmasnak kell lennie arra, hogy a kényszerintézkedés körülményeit képes legyen érzékelni, megérteni és tanúsítani.³³ A gyakorlatban általában a szomszéd tölti be ezt a szerepet.

Az általános szabályok szerint a végrehajtó lefoglalja az adós birtokában, őrizetében lévő ingóságot, melyről vélelmezhető, hogy adós tulajdonát képezi. Nem lehet lefoglalni azon vagyontárgyakat, melyekről az azon lévő jelből kétséget kizáróan megállapítható, hogy nem az adós tulajdonát képezi, avagy hitelt érdemlően igazolni tudja, hogy egyéb személy tulajdonában van. Ennek a rendelkezésnek elenyésző a gyakorlati jelentősége, mivel ritka, hogy a kötelezett lakhelyén fellelhető ingóságokról olyan iratot tudnak bemutatni azonnal a végrehajtó eljárásakor, mely igazolja annak tulajdonjogát. A családjogi rendelkezések alapján a házastársak közös vagyonába tartozó vagyontárgyak is lefoglalhatóak, kivéve, ha annak különvagyoni jellegét a nem adós házastárs igazolni tudja.³⁴

Amennyiben a helyszíni eljárás során a harmadik fél nem tudja igazolni tulajdonjogát, és a végrehajtó azt lefoglalja, ezt követően tulajdonjogára csak a Pp. 538. § (1) bekezdés értelmében igényperben tud hivatkozni, és ebben a perben kérheti a végrehajtás alá vont vagyon foglalás alóli feloldását. Jelen esetben álláspontom szerint kisebb annak a jelentősége, hogy az igényper a foglalástól számított 8 napon belül került-e benyújtásra, így halasztó hatályú-e, tekintettel arra, hogy biztosítási intézkedésben a lefoglalt vagyontárgy nem kerül értékesítésre törvényben meghatározott esetet kivéve.

Kivételes eset ellenben a Vht. 116. § rendelkezése, mely a biztosítási intézkedés során is alkalmazandó. E szerint amennyiben romlandó dolog kerül lefoglalásra, azt a foglalás után

³³ Kiss Nikolett - Osztoivits András - Pomeisl András - Villám Krisztián/Dr. Osztoivits András (szerk.): A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény nagykommentárja, Budapest, Opten Informatikai Kft., 2015, 258. o.

³⁴ Vht. 86. § (1)-(3)

haladéktalanul értékesíteni kell. Szemben a kielégítési végrehajtással a befolyt vételárat a végrehajtói letéti számlára kell befizetni és a biztosítási intézkedés hatálya alatt letétben kell tartani. Az általános rendelkezésekkel megegyezően a Vht. 89-96/B. § rendelkezései szerinti mentes vagyontárgyak a biztosítási intézkedés során sem foglalhatóak le.

A Vht. 191. § (2) bekezdése határozza meg az eljárást abban az esetben, ha a kötelezettnek pénzügyintézetnél lefoglalható pénzüsszeg áll a rendelkezésére. Szemben a kielégítési végrehajtással, ebben az esetben nem hatósági átutalási megbízást ad ki a végrehajtó, melynek ellenszámlája a végrehajtói letéti számla, hanem a felhívja a pénzügyintézetet, hogy a biztosítandó és az eljárás költségeinek fedezésére szolgáló összeget a számláról sem az adós, sem más javára ne fizesse ki. Amennyiben a számla egyenlege ezt a meghatározott összeget nem éri el, a jövőbeni befizetésekkel is így kell eljárnia. Ezzel az intézkedéssel a végrehajtó a pénzügyintézetet a kötelezett számlájának zárolására hívja fel.

A zárolás iránti végrehajtói felhívás megelőzi az egyéb fizetési megbízások teljesítését, kivéve a hatósági átutalás és az átutalási végzést. Ennek oka az, hogy a biztosítási intézkedés jogosultja nem élvezhet előnyt a kielégítési végrehajtás jogosultjaival szemben.

Amennyiben több biztosítási intézkedés van folyamatban, és mindegyik eljárás során a kötelezett pénzügyintézetnél kezelt számlája zárolásra kerül, a foganatosítás sorrendjét az intézkedésről szóló rendelkezés pénzügyintézet általi átvétele határozza meg.

A zárolás kézhezvételét követően a pénzforgalmi szolgáltató köteles 8 napon belül tájékoztatni a végrehajtót, hogy a zárolást milyen összegre került teljesítésre. Amennyiben a zárolás hatálya alatt további összegek kerülnek jóváírásra a számlára, a pénzügyintézet ismét tájékoztatja a végrehajtót mindaddig, míg a biztosítandó összeg és a költségek teljes mértékben zárolásra nem kerülnek.

Azonos a szabályozás ellenben a kielégítési végrehajtás során alkalmazandó rendelkezéssel a tekintetben, hogy a Vht. 79/A. § és 79/D. § szerinti mentességet szintén figyelembe kell vennie a pénzügyintézetnek.

A pénzkövetelés biztosítása végett az adós tulajdonát képező ingatlan tulajdoni illetőségét a Vht. 136. § és 138. § alapján a végrehajtó lefoglalja azzal, hogy a 2025. január 15. napjától hatályos Vht. 191. § (5) bekezdése értelmében felhívja az ingatlanügyi hatóságot, hogy az ingatlan-nyilvántartásba pénzkövetelés biztosítására haladéktalanul végrehajtási jogot jegyezzen be. A végrehajtási jog alapján a biztosítási intézkedés hatálya alatt az ingatlan nem értékesíthető, így sem becsértéket nem közöl a végrehajtó, sem zálogjogosultat nem hív fel bekapcsolódásra. Amennyiben ezzel szemben az ingatlan egyéb kielégítési végrehajtás során is lefoglalásra került - tekintettel arra, hogy annak a végrehajtást kérőnek a joga sem sérülhet -, az ingatlan értékesítésére sor kerül, de a biztosítási intézkedésben meghatározott követelést is figyelembe kell vennie a végrehajtónak. Természetesen a biztosítási intézkedésben kifizetést az eljáró végrehajtó akkor sem teljesíthet, a biztosítási intézkedés tekintetében befolyt összeget - mint a romlandó ingóság értékesítésénél - a végrehajtói letéti számlán kell tartani.

Ellentétben a Vht. 7. § szerinti szabályozásra, mely szerint a pénzkövetelést elsősorban a pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt és adós rendelkezése alatt álló összegből, illetve adós munkabéréből és vele egy tekintet alá eső juttatásából kell behajtani, a biztosítási intézkedés foganatosítása során a Vht. 191. § (6) bekezdése alapján a munkabér csak akkor tiltható le, ha kötelezettnek más vagyona nincs, mely a biztosítandó összeg fedezetül szolgálhat.

A letiltás igazodik a biztosítási intézkedés rendeltetéséhez azzal, hogy a munkáltató a levont összegeket nem a végrehajtást kérő részére, hanem a végrehajtói letéti számlájára utalja át, mely az előzőekben részletezett rendelkezésekkel azonosan a biztosítási intézkedés hatálya alatt a letéti számláról kiutalásra nem kerül.

A munkabér letiltás és zárolás iránti végrehajtói felhívás esetén a kielégítési végrehajtásra vonatkozó általános felelősségi rendelkezések szintén érvényesek a biztosítási intézkedés során is, így amennyiben a jogszabályban foglalt kötelezettségének a munkáltató vagy a pénzügyintézet nem tesz eleget, a követelésért felelnek a jogosult felé.

Pénzkövetelés biztosítása esetén a foglalási cselekmények a foglalással, zár alá vétellel, követelés lefoglalása és munkabér letiltása esetén a végrehajtói letéti számlára történő befizetéssel, továbbá a pénzforgalmi szolgáltatóhoz intézett felhívás kiadásával befejeződnek.³⁵

A végrehajtó a lefoglalt vagyontárgyat a foglalás alól feloldja, ha az adós a foglalás után kifizette a biztosítandó összeget, vagy a számlájára, betétjére a pénzforgalmi szolgáltatónak kiadott felhívás teljesítésével a követelés fedezete biztosítva van, a végrehajtást kérő a romlandó dolog értékesítésének költségét nem előlegezte.³⁶

Fenti rendelkezés alapján a foglalás foganatosítását követően is van módja a kötelezettnek a végrehajtó felé való teljesítéshez, így a foglalás hatálya megszüntethető, hiszen a végrehajtást kérő követelése biztosított, az eljárás befejezett.

Végül megemlítendő a pénzkövetelés biztosításának speciális fajtája, melyet kizárólag gazdálkodó szervezettel szemben lehet elrendelni a Vht. 193/A. § alapján abban az esetben, ha a jogosult nem a korábban részletezett feltételek szerint kívánja igénybe venni a biztosítási intézkedést, vagy ha az alapján a végrehajtás alá vont vagyon nem fedezi a biztosítandó összeget.

Ez a rendelkezés azért speciális, mert a kötelezettnek nem csupán a biztosítási intézkedés elrendelésekor meglévő vagyonára terjed ki, hanem a jövőbeni vagyonáról való rendelkezési joga is korlátozott.

A biztosítási intézkedés elrendeléséről szóló végzést a végrehajtó az általános szabályokkal megegyezően helyszínen adja át a kötelezett képviselőjének, felhívva őt a biztosítandó összeg azonnali megfizetésére a végrehajtó kezéhez. Ha a kötelezett a felhívásnak eleget tesz, a végrehajtó erről tájékoztatja a bíróságot, ellenben, ha az adós nem fizette meg a biztosítandó összeget, a biztosítási intézkedés hatálya alatt a gazdálkodó szervezet vagyontárgyának elidegenítése csak független könyvvizsgáló nyilatkozata alapján történhet, mely szerint a jogügylet nem veszélyezteti a követelés későbbi kielégítését.

³⁵ Vht. 192. § (1) bekezdés

³⁶ Vht. 193. § a)-b)

Ekkor is kivételt képeznek a rendes gazdálkodás körébe tartozó szokásos forgalmi ügyletek, melyek tekintetében nem szükséges a könyvvizsgáló nyilatkozata.

Ha a jogügylet kívül esik a rendes gazdálkodás körén, a független könyvvizsgáló annak értékarányosságát vizsgálja. Azt, hogy mi tartozik a rendes gazdálkodás körébe, a gazdasági társaság tevékenységi köre határozza meg, így egy áruháza esetén az árukészlet értékesítése e körbe tartozik, míg azonban a polcok, targoncák és az épület elidegenítése nem.³⁷

5.2 Ingó zárlata

A biztosítási intézkedés a pénzkövetelés biztosításán kívül meghatározott dolog zárlata tekintetében is elrendelhető abban az esetben, ha a biztosítandó követelés nem pénzfizetésre irányul, hanem meghatározott vagyontárgyhoz kötődik. Ennek jogalapja általában dologi jogi igény, de lehet kötelmi jogi igény is.

Zárlatot lehet elrendelni abban az esetben, ha ingó, például értékpapír kiadása iránti igényt érvényesítenek perben, avagy jelzálogjoggal biztosított követelés esetén zálogtárgyra lehet zárlatot elrendelni biztosítási intézkedésként.³⁸

Meghatározott dolog zárlataként a bíróság elrendelheti az ingó, avagy az ingatlan vagyon zárlatát azzal, hogy az ingatlan zárlatáról rendelkező végzést a bíróság nem csak a jogosult, hanem a kötelezett részére is megküldi, míg az ingó tekintetében az adós részére a végrehajtó kézbesíti. A kettő között a jogalkotó azért tett különbséget, mert nem valószínűsíti az ingatlan vagyon elvonását a végzés kézbesítése és a biztosítási intézkedés végrehajtó általi foganatosításának megkezdése között, míg az ingó könnyebb értékesíthetősége okán igen.

Az ingó zárlatát elrendelő végzést tehát a bíróság megküldi a végrehajtást kérőnek és a végrehajtónak, aki azt a költségelőleg végrehajtói költség számlán történő jóváírását követően a

³⁷ Kiss Nikolett - Osztoivits András - Pomeisl András - Villám Krisztián/Dr. Osztoivits András (szerk.): A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény nagykommentárja, Budapest, Opten Informatikai Kft., 2015, 731. o.

³⁸ Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala Oktatási Főosztály/dr. Pestovics Ilona (szerk.): A végrehajtás folytán indult bírósági peres és nemperes eljárások gyakorlatáról, Budapest, 2005, 63. o.

kötelezett részére személyesen kézbesíti. Ebben az esetben a kötelezettet nem kell felszólítani, ehelyett a végrehajtó rögtön lefoglalja a végzésben megjelölt ingóságot.

Az ingóság lefoglalásának általános szabályai nem érvényesülnek a mentes vagyontárgyak vonatkozásában, tekintettel a zárlat sajátos jellegére, mely alapján a végrehajtást meghatározott vagyontárgyra kell lefolytatni.

A Vht. 194. § (2) bekezdése alapján az ingó zárlata nem csak lefoglalással, hanem zár alá vétellel is foganatosítható. Zár alá veszi a végrehajtó az ingóságot amennyiben valószínű, hogy a kötelezett a lefoglalt ingóságot nem fogja megőrizni, ilyenkor az ingóságot megőrzésre alkalmas tárolóban vagy külön helyiségben kell elhelyezni úgy, hogy a tárolót vagy helyiséget lezárja és lepecsételi a Vht. 105. § (1) bekezdése alapján.

Amennyiben a hatósági eljárás során elrendelt lefoglalásnál, zárlatnál vagy zár alá vételnél alkalmazott pecsétet eltávolítja vagy megsérti, a lefoglalt, zárolt vagy zár alá vett dolog megőrzésére szolgáló, lezárt helyiséget felnyitja, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban Btk.) 287. § (1) bekezdésének a)-b) pontjai alapján zártörés vétségét követi el. Ugyanezen jogszabályhely (2) bekezdése alapján büntettet követ el, aki a hatósági eljárás során lefoglalt, zárolt vagy zár alá vett dolgot a végrehajtás alól elvonja.

Zártörés miatt nem büntethető az elkövető, ha a vádirat benyújtásáig a dolgot - állagának sérelme nélkül - az eljáró hatóságnak visszaszolgáltatja.³⁹

A Btk. idézett szabályozása a végrehajtást kérő érdekét szolgálja azzal, hogy büntetni rendeli a végrehajtás alá vont vagyon elvonását, ellenben büntethetőséget megszüntető ok, ha az elvont vagyontárgyat állagsérelem nélkül visszaszolgáltatja, hogy a végrehajtást kérő követelése biztosítható, illetve későbbiekben kielégíthető legyen.

A végrehajtó a lefoglalt ingóság megőrzésére zárgondnokot rendel ki, ha az adós a megőrzésére nem vállalkozott, hosszabb ideig távol van, illetve, ha a végrehajtást kérő a zárgondnok kijelölését kérte, avagy a végrehajtó is ezt szükségesnek tartja az eljárás eredményessége érdekében.

³⁹ Btk. 287. § (3) bekezdés

A zárgondnok díját a végrehajtó határozza meg, annak előlegezésére és viselésére a Vht. általános szabályai irányadóak.

A Vht. 194. § (3) bekezdése alapján romlandó dolog is zár alá vehető, ebben az esetben szintén az általános rendelkezések alkalmazandók, vagyis azt a végrehajtónak értékesítenie kell, avagy a felek kifejezett kérelmére, megjelölve az árverési vevőt és vételárat, árverésen kívül árverési vétel hatályával kell az ingóságot eladnia.

A Vht. 116. § (3) bekezdése alapján amennyiben nem állnak fenn a feltételei az árverésen kívül, árverési vétel hatályával történő értékesítésnek, a végrehajtó a romlandó dolgot a forgalmazásával foglalkozó kereskedőnek adja el, vagy az önkormányzat által kijelölt legközelebbi piacon, vásáron, vásárcsarnokban a piaci, vásári értékesítés szabályai szerint, az ingóárverés szabályainak megfelelő alkalmazásával. Ilyen esetben nem készül hirdetmény, a végrehajtó a helyi körülmények között legcélszerűbb módon teszi közzé az értékesítést.

A zárlat vonatkozásban egyetlen mentességi szabály, hogy az elrendelt zárlat ellenére sem lehet lefoglalni a kölcsönzött kulturális javak különleges védelméről szóló törvényben meghatározott tanúsítványban felsorolt kulturális javakat a különleges védelem időtartama alatt.⁴⁰

A kölcsönzött kulturális javak különleges védelméről szóló 2012. évi XCV. törvény 3. § (1) bekezdése értelmében a kölcsönzött kulturális javak különleges védelmének időtartama alatt tilos a kölcsönzött kulturális javakra bírósági, hatósági vagy más hivatalos eljárás során elrendelt olyan intézkedés vagy kényszerintézkedés végrehajtása, amely a kölcsönzött kulturális javakkal kapcsolatos rendelkezési vagy birtoklási jogot korlátozza vagy elvonja. A 4. § (1) bekezdése szerint a különleges védelem időtartama tanúsítványban kerül megjelölésre, mely nem haladhatja meg a kölcsönzési szerződésben meghatározott időtartamot, de legfeljebb 12 hónapot.

⁴⁰ Vht. 194. § (4) bekezdése

A törvény indokolása kiemeli, hogy a bírósági eljárásban ezen ingóságok tekintetében a határozatok meghozatalának nincs akadálya, kizárólag a rendelkezési vagy birtoklási jogot érintő intézkedések nem fogantatosíthatóak a különleges védelem időtartamában.

5.3 Ingatlan zárlata

A Vht. 195. § alapján a végrehajtó haladéktalanul felhívja az ingatlanügyi hatóságot a zárlat bejegyzése végett, ezt követően az eljárásra a Vht. 138. § rendelkezései irányadóak, így a Földhivatal köteles a kérelmet soron kívül elintézni az esetlegesen megelőző kérelmeket követően, majd a zárlat bejegyzésével egyidejűleg tájékoztatni a végrehajtót az ingatlanra vonatkozó bejegyzett jogok, illetve a földhasználati jog és annak időtartama tekintetében.

A lefoglalt ingatlanra vonatkozólag jogot csak azzal a feltétellel lehet szerezni, hogy a végrehajtást kérő jogát nem sérti, és célját nem hiúsítja meg.⁴¹

Fenti rendelkezés jelentősége, hogy a zárlat ugyan biztosítja a végrehajtást kérő követelésének későbbi kielégítését, ellenben amennyiben az ingatlan-nyilvántartásban nem csak zárlat, hanem kielégítési végrehajtás vonatkozásában végrehajtási jog is bejegyzésre került, az ingatlan árveréses értékesítése elrendelhető, mivel a zárlat sem sértheti a kielégítési végrehajtásban bejegyzett végrehajtási jog jogosultja követelésének kielégítését.

A 2013.05.09. napján tartott Civilisztikai Kollégiumvezetők Országos Tanácskozásán elfogadott álláspont szerint az ingatlan lefoglalása az ingófogalással szemben nem eredményez elidegenítési és terhelési tilalmat, ellenben a bejegyzést követően jog nem szerezhető a végrehajtást kérő érdekének sérelmére.⁴²

⁴¹ Vht. 138. § (6) bekezdés

⁴² Kiss Nikolett - Osztoivits András - Pomeisl András - Villám Krisztián/Dr. Osztoivits András (szerk.): A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény nagykommentárja, Budapest, Opten Informatikai Kft., 2015, 736. o.

Biztosítási intézkedés a feltételek fennállása esetén akkor is elrendelhető az adós ingatlan tulajdonára, ha annak eladására már szerződést kötött, de az elővásárlásra jogosult nyilatkozatának elmaradása okán a vevő tulajdonjoga még nem került bejegyzésre.⁴³

A Vht. 196. § és 197. § határozza meg azon eseteket, mely alapján a végrehajtó zárgondnok kirendeléséről gondoskodik. Ez alapján a zárlat bejegyzéséről szóló földhivatali határozat kézhezvétele után zárgondnok kezelésébe adja a végrehajtó az ingatlant, ha az adós hosszabb távollét vagy egyéb ok miatt az ingatlan kezelésében hosszabb ideig akadályozva van, vagy a végrehajtást kérő zárgondnok kijelölését kérte és ez a végrehajtó szerint is indokolt. A jogszabályban foglalt egyéb ok lehet a kötelezett idős kora vagy betegsége is, mely okán az ingatlant kezelni nem tudja. Jelen rendelkezés eltér az ingó zárlat szabályozásától, mert nem releváns az adós nyilatkozata.

Amennyiben a végrehajtás alá vont ingatlan termőföld, a végrehajtó zárgondnokként elsősorban azt a személyt köteles kirendelni, akit a járási hivatal javasol, tekintettel arra a gyakorlati szempontra, hogy a járási hivatal esetleg a helyi ismeretek alapján teszi meg a javaslatát egy olyan földterület tekintetében, melyet művelni köteles a zárgondnok. Amennyiben ennek 8 napon belül nem tesz eleget, a végrehajtó választja ki a zárgondnok személyét.

A zárgondnok feladata speciális ingatlan - kiváltképp a termőföld tekintetben - az ingó zárgondnokához képest, mivel itt nem csak lefoglalt vagyontárgy megőrzése céljából kerül kijelölésre, hanem annak kezelése végett. Az ingatlan kezelése keretében a zárgondnok a Vht. 198. § alapján köteles az ingatlant a rendes gazdálkodás szerint kezelni, gazdálkodásáról és jövedelméről a végrehajtónak elszámolni, végül az ingatlan tiszta jövetelmét a végrehajtói letéti számlára befizetni.

Rendes gazdálkodás körébe tartozik az állag fenntartását szolgáló szükséges karbantartás és felújítás, de az ezt meghaladó beruházások vagy értéknövelő átépítés már nem. A zárgondnok szintén a rendes gazdálkodás keretein belül hasznosíthatja az ingatlant, ez főleg termőföld esetén bír jelentőséggel, de esetlegesen az ingatlan (például lakás vagy üzlethelyiség) bérbeadását is jelentheti.

⁴³ BH 1995.48.

A zárgondnokot az ingatlan kezelésén túl gazdálkodásáról és az ingatlan jövedelméről számadási kötelezettség is terheli a Vht. 198. § b) pontja alapján, mely szerint a végrehajtó felé nyilatkoznia kell az eljárása során felmerült költségek szükségességéről, a hasznosításból eredő bevételről, illetve arról, hogy a zárolt vagyontárgy kezelése során úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható.

A számadási kötelezettség alapján bejelentett nyereséget köteles a végrehajtói letéti számlára utalni.

A Vht. 199. § alapján a zárgondnok az eljárásáért díjban részesül, melyet az általános rendelkezéstől eltérően a bíróság állapít meg a végrehajtó javaslatának figyelembevételével.

Amennyiben az ingatlan kezelésével a zárgondnoknak költsége merült fel, ezt az általános rendelkezéssel megegyezően a végrehajtó állapítja meg azzal, hogy azt elsősorban az ingatlan rendes gazdálkodás szerinti használatból eredő bevételből kell kielégíteni. Amennyiben erre nincs mód, a Vht. 34. § rendelkezésének megfelelően azt a biztosítási intézkedés során a végrehajtást kérő előlegezi és az esetleges kielégítési végrehajtási eljárásban az adós viseli.

6. Biztosítási intézkedés megszüntetése

A biztosítási intézkedés a végrehajtási törvény szerint két módon szűnik meg, egyrészt a kielégítési végrehajtás elrendelésével, melynek feltételeit a Vht. 13. §-a határozza meg, másrészt a bíróság általi megszüntető rendelkezés alapján.

A Vht. 200. § (1) bekezdése értelmében a biztosítási intézkedés hatálya addig tart, amíg a biztosítandó követelés teljesítése érdekében a kielégítési végrehajtást nem rendelték el, illetőleg amíg a bíróság a biztosítási intézkedést nem szüntette meg.

6.1 Biztosítási intézkedés bíróság általi megszüntetése

6.1.1 Per befejezése adós marasztalása nélkül

A Vht. 201. § (1) bekezdése szerint a bíróság a biztosítási intézkedést megszünteti, ha a végrehajtást kérő követelése iránti eljárás az adós marasztalása nélkül ért véget. Ilyenkor a végrehajtást kérő viseli a biztosítási intézkedéssel felmerült költséget.

Amennyiben a per, melyben a biztosítási intézkedést elrendelte a bíróság az adós marasztalása nélkül fejeződik be, a bíróság a biztosítási intézkedést végzéssel megszünteti. Ilyenkor a költséget a végrehajtást kérő köteles viselni.

A bírói gyakorlat alapján abban az esetben, ha a pert befejező ítélet az adóst a biztosítási intézkedésben foglaltakhoz képest részben marasztalta csak, a kötelezést tartalmazó határozat alapján kérelemre a bíróság kielégítési végrehajtást rendel el, míg a különbözet tekintetében a biztosítási intézkedést végzéssel megszünteti. Ilyen esetben a költségeket olyan mértékben kötelesek arányosan viselni, amennyiben az adóst marasztalták, illetve a keresetet elutasították.

Fenti rendelkezések tekintetében költségek közé tartozik a zárgondnok díja is.

A per befejezésének szempontjából nincs jelentősége a rendkívüli perorvoslatoknak, így a perújításnak és felülvizsgálatnak, tekintettel arra, hogy az a kielégítési végrehajtás elrendelésének sem képezi akadályát, így a biztosítási intézkedés megszűnése vagy megszüntetése sem tehető függővé tőle.

Nincs olyan jogszabályi lehetőség, amely alapján, a kötelezett kérheti a biztosítási intézkedés megszüntetését arra való hivatkozással, hogy a körülményeiben változás állt be, és így a végrehajtást kérő esetleges későbbi kielégítése már nincs veszélyben. Ezt támasztja alá a BH2002.152 számú eseti döntés, mely szerint a jogerősen elrendelt biztosítási intézkedés szempontjából nincs jelentősége a körülmények időközbeni változásának. A döntés során a Legfelsőbb Bíróság rámutatott, hogy a jogerősen elrendelt biztosítási intézkedés megszüntetése nincs mód azon ok alapján, hogy a kötelezett ellenkeresetet nyújtott be.

A BH1998.183 számú jogesetben a fizetési meghagyás alapján került a biztosítási intézkedés elrendelésre, mely fellebbezés híján jogerőre emelkedett. A biztosítási intézkedés foganatosítása során a kötelezett a „biztosítási intézkedés visszavonását” kérte, melyet a bíróság a feltételek

hiányában elutasított. Megállapította, hogy a jogerős határozattal elrendelt biztosítási intézkedés jogszerűsége utóbb nem tehető vitássá.

Ha a végrehajtást kérő rosszhiszeműen járt el a biztosítási intézkedés elrendelése során, az adósnak e körben okozott kárát is meg kell térítenie. Rosszhiszemű a végrehajtást kérő, ha tudomással bír arról, hogy a követelése nem jogszerű, avagy arról, hogy a követelésének későbbi kielégítése nincs veszélyben, mégis kéri a biztosítási intézkedés elrendelését, s ezzel a kötelezett rendelkezési jogának korlátozását vagyona felett.

6.1.2. Biztosítási intézkedés megszüntetése adós kérelmére

A biztosítási intézkedés megszüntethető az adós kérelmére is annak ellenére, hogy a perben a kötelezettet marasztalták, amennyiben a Vht. 201/A. § feltételei fennállnak. Ha a per az adós marasztalásával fejeződik be, de a végrehajtást kérő a kielégítési végrehajtás elrendelése iránt a Vht. 13. § szerinti feltételek együttes beálltát követő 3 hónapon belül nem intézkedik, az adós kérelmet terjeszthet elő a bíróság felé a biztosítási intézkedés megszüntetése végett.

A kérelemről a bíróság tájékoztatja a végrehajtást kérőt, és felhívja, hogy a kielégítési végrehajtás elrendelése iránti kérelmet terjessze elő 30 napon belül. Amennyiben a jogosult még ekkor sem intézkedik a kielégítési végrehajtás elrendelése felől, a bíróság a határidő eredménytelen elteltét követően a biztosítási intézkedést megszünteti. Figyelemmel arra, hogy a végrehajtást kérő a követelésének érvényesítése iránt felhívás ellenére sem intézkedett, a biztosítási intézkedés hatálya nem tartható fenn.

A jogszabályhely célja, hogy a végrehajtást kérő követelésére tekintettel az adós tulajdona feletti rendelkezési jog ne legyen akkor is korlátozott, ha a jogosult a követelése érvényesítését még bírósági felhívás ellenére sem kívánja, figyelembe véve, hogy a biztosítási intézkedés rendeltetése a végrehajtást kérő követelése kielégítésének biztosítása.

A 4/2003 PJE határozat értelmében a kielégítési végrehajtás elrendelése iránti kérelem előterjesztése vonatkozásában nem lehet a határidőt megtartottnak tekinteni amennyiben a végrehajtást kérő azt

a 30. napon adja postára, mivel ezen kérelem nem a perbeli cselekmény vagy nyilatkozat, így a 30. napon a kérelemnek a bírósághoz be kell érkeznie. A 30 napos határidő elmulasztása okán igazolásnak nincs helye. Amennyiben fentiek okán szünteti meg a bíróság a biztosítási intézkedést, a költségek a végrehajtást kérőt terhelik.

Jelen ponthoz sorolandó végül, mikor a fizetési meghagyás alapján biztosítási intézkedés elrendelését követően ellentmondás okán az eljárás perré alakul, és a fél kérelmére a bíróság felülvizsgálja a biztosítási intézkedés feltételeit a Vht. 201/B. § alapján. Ilyenkor a kérelemről az általános szabály szerint 8 napon belül dönteni kell, és ugyanazon feltételeket kell megvizsgálni, mint a biztosítási intézkedés elrendelésekor. Amennyiben a feltételek nem állnak fenn, a biztosítási intézkedést a bíróság megszünteti, ellenkező esetben a hatályában fenntartja.

6.2Kielégítési végrehajtás elrendelése

Amennyiben a per jogerős befejezésével a bíróság az alperessel szemben marasztaló határozatot hozott, a végrehajtást kérő kérheti a Vht. 13. § feltételeinek fennállásakor - tehát amennyiben az ítélet jogerős és a teljesítési határidő eredménytelenül eltelt - a kielégítési végrehajtás elrendelését. A végrehajtható okirattal az elsőfokú határozatot rendeli el a végrehajtási eljárást és küldi meg a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar hivatali szerve részére az eljáró végrehajtó kijelölése végett.

Ebben az esetben a biztosítási intézkedés során fogatosított foglalás hatálya a kielégítési végrehajtásra is kiterjed, így a pénzügyintézet felhívható a bankszámlán zárolt összeg végrehajtói letéti számlára történő átutalásra, majd intézkedni lehet a végrehajtást kérő felé történő kifizetés iránt, továbbá a lefoglalt vagyontárgyak árverésre való kitűzéséről.

Amennyiben a pénzkövetelés biztosítása alacsonyabb vagy magasabb összegre került elrendelésre, mint a jogerős határozat alapján elrendelt kielégítési végrehajtás, a különbözet lefoglalása, avagy feloldása iránt a végrehajtó intézkedik.

Ha a biztosítási intézkedést a bíróság végzéssel megszünteti, és az adós gazdasági társaság, a megszüntetésről rendelkező végzést - ugyanúgy ahogy az elrendelés esetében - megküldi az illetékes Cégbíróság részére a bejegyzés törlése céljából.

7. Biztosítási intézkedés költsége és költségviselése

A bíróság által elrendelt és végrehajtási törvény alapján végrehajtó által foganatosított biztosítási intézkedés, illeték- és díjköteles eljárás. A végrehajtási eljárás megindítása iránti beadványnak minősül az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban Itv.) szerint a pénzkövetelés biztosítására, illetve meghatározott dolog zárlatára irányuló kérelem benyújtása is, illetékkötelezettség az eljárás megindítása iránti kérelem előterjesztésekor keletkezik.

A pénzkövetelés biztosítása iránti kérelem illetékalapja az eljárás tárgyának az eljárás megindításakor fennálló értéke, mely után az illeték mértéke 1%, de legalább 5000 forint, legfeljebb 350 000 forint. Ha ugyanazon határozat alapján, ugyanannak a követelésnek a végrehajtását több, egyetemlegesen kötelezett adóssal szemben egyidejűleg kéri, az illetéket csak az egyik adós vonatkozásában előterjesztett végrehajtási kérelem után kell megfizetni, a további, egyetemlegesen kötelezett adós, adósok vonatkozásában előterjesztett végrehajtási kérelem után adósonként 5000 forint illetéket kell megfizetni. Az így megfizetett összes illetéket az egyetemlegesen kötelezett adósokon egyenlő arányban kell behajtani.⁴⁴

Tekintettel arra, hogy zárlat elrendelése iránti kérelem esetén az eljárás értéke nem meghatározható, így az illetékalapot a Itv. 39. § (3) bekezdésének a) és b) pontja rögzíti attól függően, hogy a zárlat iránti kérelmet, mint biztosítási intézkedést a járásbíróság, vagy törvényszék előtt kezdeményezi a végrehajtást kérő. Amennyiben járásbíróság illetékes a biztosítási intézkedést elrendelni, az eljárás értéke 200 000 forint, míg a törvényszék előtt 350 000 forint.

A pénzkövetelés biztosítását vagy meghatározott dolog zárlatát elrendelő határozat kézhezvételét követően az eljáró végrehajtó a bírósági végrehajtói díjszabásról 8/2021. (X. 29.) SZTFH rendelet

⁴⁴ 1990. évi XCIII. törvény, az illetékekről 42. § (1) bekezdés d) pontja, (3) és (5) bekezdése

(Vdr.) alapján felhívja a végrehajtást kérőt az eljárás kezdetén megfizetendő költség teljesítésére, ennek hiányában az eljárás nem kezdődik meg.

A Vht. 190. § (4) bekezdésének rendelkezése szerint a végrehajtót előlegként a teljes munkadíjának, a költségátalánynak és a várhatóan felmerülő készkiadásnak megfelelő összeg illeti meg.

A pénzkövetelés biztosítása esetén a munkadíjat összegét a Vdr. 7. § (1) bekezdés szerinti ügyérték mértéke határozza meg, vagyis a kérelemben megjelölt főkövetelést, járulékot és költséget magában foglaló együttes összeghez igazodik, míg a Vdr. 9. § alapján a zárlat foganatosítása esetén a végrehajtó munkadíja 15.000 Ft. A költségátalány mértéke a Vdr. 6. § 2025. február 1. napjától hatályos rendelkezése szerint a munkadíj 75%-a, a készkiadást a rendelet 11. § - 13. §-a szabályozza.

A Vdr. 18. § (4) bekezdése alapján a biztosítási intézkedés végrehajtásáért megfizetett munkadíj és költségátalány összegét be kell számítani a kielégítési végrehajtás lefolytatásáért megfizetendő összegbe, tehát mindaddig míg a végrehajtás biztosítási intézkedésként van folyamatban, a költségeket a végrehajtást kérő előlegezi és ebben a szakaszban viseli mindaddig, míg esetleg a kielégítési végrehajtás elrendelésre nem kerül.

A költségviselés függ attól, hogy a biztosítási intézkedés megszüntetése milyen módon történik, tekintettel arra, hogy amennyiben esetleg a per nem az adós marasztalásával ér véget, a bíróság a biztosítási intézkedés költségeinek viselésére a végrehajtást kérőt kötelezi. Ilyen esetben további költséget valójában a végrehajtást kérő nem fizet, hiszen az eljárás elején a teljes költséget meg kellett előlegeznie a Vht. 190. § (4) bekezdése alapján, de a költség az ő terhén marad.

Ha az adóst a bíróság marasztalta ugyan a per során, de a végrehajtást kérő a kielégítési végrehajtás elrendelése iránti kérelmet a bíróság felhívása ellenére sem terjesztette elő és az adós kérte az eljárás megszüntetését, a bíróság a megszüntető végzésben szintén megállapítja, hogy a végrehajtási költség a végrehajtást kérő terhén marad.

Amennyiben az alperest marasztalta a bíróság az ítéletben és a jogosult kérelme alapján a kielégítési végrehajtást elrendeli, a költségeket a Vht. 34. § alapján az általános szabályok szerint az adós viseli,

így a biztosítási intézkedés során a végrehajtást kérő által megfizetett előleg a követelés sikeres érvényesítése esetén megtérítésre kerül a részére.

Ha a jogosultat a költségmentesség és a költségfeljegyzési jog polgári és közigazgatási bírósági eljárásban történő alkalmazásáról szóló 2017. évi CXXVIII. törvény (Kmtv.) alapján költségmentesség vagy költségfeljegyzési jog illeti meg, az előleget a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar teljesíti, mely korábban Bíróság Gazdasági Hivatalának feladata volt.

A biztosítási intézkedés foganatosítása során az ingatlan-nyilvántartásba való jog bejegyzésével is merül fel költség, mely szintén mindaddig a végrehajtást kérőt terheli, míg a kielégítési végrehajtás nem kerül elrendelésre, és az általános szabályok szerint az nem lesz érvényesíthető az adóssal szemben.

A biztosítási intézkedés során költségként jelenhet meg a jogorvoslati kérelem illetéke, melyet annak előterjesztője visel - kivéve, ha a kérelmének a bíróság helyt ad -, továbbá a zárgondnok díja és a romlandó ingó értékesítésének költsége, melyet a végrehajtást kérő köteles előlegezni. Ez utóbbi költségek a kielégítési végrehajtás elrendelése esetén az adóssal szemben a végrehajtási eljárásban érvényesíthetőek a Vht. 34. § rendelkezése alapján.

8. Biztosítási intézkedés körében előterjeszhető jogorvoslatok

A biztosítási intézkedés iránti kérelmet a bíróság végzéssel bírálja el. Mind a biztosítási intézkedés elrendelése, mind a kérelem elutasításával szemben a fél a Vht. 190. § (3) bekezdése alapján 15 napon belül fellebbezéssel élhet. A biztosítási intézkedés elrendelése ellen előterjesztett fellebbezés a határozat végrehajtására halasztó hatállyal nem bír.

A végrehajtási eljárás foganatosítása során a végrehajtási cselekményekkel szemben a Vht. 217. § alapján végrehajtási kifogás terjeszhető elő a végrehajtnak a végrehajtási eljárás szabályait és a végrehajtási kifogást előterjesztő jogát vagy jogos érdekét lényegesen sértő intézkedése, illetőleg intézkedésének elmulasztása ellen. Az erre nyitva álló határidő az intézkedésről való

tudomásszerzéstől számított 15 nap, de amennyiben a kifogást előterjesztő az akadályoztatását igazolja, az objektív határidő a végrehajtó intézkedésétől számított 3 hónap.

Ha a végrehajtást kérőt költségkedvezmény illeti meg, és ennek okán a végrehajtási eljárás kezdetén megfizetendő költségrészt a Kar hivatali szerve fizeti meg, az eljáró végrehajtó költségelszámolása ellen a Kar hivatali szerve is jogosult végrehajtási kifogással élni.

Tekintettel arra, hogy a biztosítási intézkedés nem végrehajtási lappal vagy végrehajtási záradékkal kerül elrendelésre, így a Vht. 211. § és Vht. 212. § rendelkezése nem alkalmazható, a törlésre vagy visszavonásra irányuló kérelmet fellebbezésnek kell tekinteni.

A fizetési meghagyásos eljárásban elrendelt biztosítási intézkedés alapján azonban a kötelezett ellentmondás során perré alakult eljárásban felülvizsgálati kérelmet nyújthat be a Vht. 201/B. § alapján, mely során a bíróság ugyanazoknak a feltételeknek a fennállását vizsgálja, melyet a biztosítási intézkedés elrendelése során.

IV. Zárszó

A végrehajtási eljárás olyan jogterület, amelynek egyre nagyobb szükségét idézi elő a kötelezettek jogkövető magatartásának hiánya, és ez a tendencia vélhetően a jövőben sem fog változni. Az elrendelés és a foganatosítás körében a végrehajtási eljárás részletes szabályozása garancia arra, hogy az adósok vagyoni jogai kizárólag csak a szükséges mértékben kerüljenek korlátozásra ahhoz, hogy a végrehajtást kérő követelése kielégítésre kerüljön, de a kényszerintézkedés ne legyen aránytalan a kötelezettel szemben.

A biztosítási intézkedés fenti okok alapján a végrehajtási eljáráson belül talán az egyik legérzékenyebb terület, tekintettel arra, hogy a kötelezett vagyona feletti rendelkezési jog úgy kerül korlátozásra, hogy végrehajtható határozat a kötelezettel szemben még nincs - esetenként még egyáltalán határozat sincs -, így az adós általában még méltánytalanabbnak érzi ezt az eljárást, mint a kielégítési végrehajtások esetén.

A biztosítási intézkedés elrendelésre irányuló kérelem elbírálása is speciális feladata a bíróságnak, mivel nem igazolt és bizonyított tények alapján hozza meg a vagyoni korlátozást eredményező döntését, hanem a jogosult valószínűsítésének figyelembevételével kell megállapítania, fennállnak-e a feltételei a pénzkövetelés biztosítása, avagy meghatározott dolog zárlata elrendelésének.

A jogérvényesítés lehetősége a tanulmányban is részletezett szerint nem korlátozódik országhatáron belülre, és ekként a külföldön benyújtott kereset, és a külföldön meghozott határozat alapján is elrendelhető a biztosítási intézkedés, mely szűkíti az adósok lehetőségét a vagyonuk elvonására, ezzel hatékonyabbá teszi a kielégítési végrehajtási eljárások foganatosítását és fokozza eredményességét.